

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jana Havlíková

Veřejná obchodní společnost

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Veřejná obchodní společnost“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci

Dne 23. 3. 2014

.....
Jana Havlíková

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Michalu Černému, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval.

Diplomovou práci věnuji svým rodičům jako poděkování za morální a finanční podporu při mém studiu.

Obsah

Obsah.....	4
Seznam použitých zkratk 6	6
Úvod.....7	7
1 Obchodní společnosti.....9	9
1.1 Obchodní společnosti.....9	9
1.2 Osobní společnosti.....10	10
1.3 Kapitálové společnosti.....11	11
2 Vývoj VOS.....12	12
2.1 Vznik prvních VOS na našem území.....12	12
2.2 Vliv komunitárního práva.....13	13
3 Založení a vznik VOS.....15	15
3.1 Právní úprava.....15	15
3.2 Zakladatelé respektive společníci 15	15
3.3 Účel založení VOS 16	16
3.4 Založení VOS.....17	17
3.5 Vznik VOS.....19	19
3.6 Jednání za společnost v době od založení do vzniku.....21	21
3.7 Dílčí závěr 21	21
4 Obchodní firma VOS 23	23
4.1 Tvorba a náležitosti firmy 23	23
4.2 Dílčí závěr 24	24
5 Členství a s ním spojená práva a povinnosti společníků 25	25
5.1 Vznik členství 25	25
5.2 Práva společníků.....25	25
5.2.1 Podíl na zisku 25	25
5.2.2 Podíl na společnosti a práva s ním spojená 27	27
5.2.3 Rozhodovací, hlasovací, kontrolní a další nemajetková práva 28	28
5.3 Povinnosti společníků.....30	30
5.3.1 Povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře.....30	30
5.3.2 Zákaz konkurenčního jednání.....32	32
5.3.3 Vkladová povinnost.....33	33
5.3.4 Ručení společníků 35	35
5.3.5 Postavení VOS v rámci daňové soustavy.....37	37

6	Statutární orgán VOS	39
6.1	Statutární orgán a další jednatelská oprávnění	39
6.2	Dílčí závěr	41
7	Zrušení a zánik společnosti	42
7.1	Zánik členství	42
7.2	Zrušení společnosti	43
7.3	Zánik společnosti	44
7.4	Přeměna VOS	45
7.5	Likvidace VOS	46
8	VOS v zahraničí	48
8.1	Polsko	48
8.2	Slovensko	49
8.3	Rakousko	51
8.4	Německo	51
8.5	Komparační závěr zahraniční a vnitrostátní úpravy	52
9	Závěr	54
10	Seznam literatury	57
10.1	Monografie:	57
10.2	Komentáře:	58
10.3	Právní předpisy:	58
10.4	Články a jiné:	59
10.5	Judikatura:	60
10.6	Internetové zdroje:	60
	Shrnutí	62
	Summary	63
	Seznam klíčových slov	64

Seznam použitých zkratek

NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném ke dni 31. 12. 2013
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. 12. 2013
VOS	veřejná obchodní společnost
PO	právnícká osoba
FO	fyzická osoba
EU	Evropská unie
EHP	Evropský hospodářský prostor
Kodeks	Kodeks spółek handlowych
Sp. j.	spółka jawna
EHZS	evropské hospodářské zájmové sdružení
ES	evropská společnost
EDS	evropská družstevní společnost

Úvod

V rámci své diplomové práce na téma „Veřejná obchodní společnost“ se zaměřuji na problematiku veřejných obchodních společností jakožto typicky osobních obchodních korporací. Téma jsem si zvolila proto, že tento typ korporací je často označován za jeden z nejjednodušších typů obchodních společností, zejména co do způsobu založení a minimálních nákladů s tím souvisejících. Avšak společníci se pak často potýkají s mnohými problémy zejména majetkového charakteru, které jsou často způsobeny ručením za závazky společnosti do výše celého majetku společníků společně a nerozdílně. Z tohoto důvodu není považována veřejná obchodní společnost za žádaný typ společnosti a není v rámci obchodních styků natolik obvyklá. Ve své práci se věnuji jednak obecné charakteristice korporací tohoto typu, zejména pak založení a vzniku takovýchto korporací. V rámci vnitřního uspořádání se v práci soustředím mimo jiné na organizační strukturu společnosti, která je v porovnání s ostatními typy korporací jednoduchou. V neposlední řadě na postavení společníků, na jejich práva a povinnosti související s členstvím ve společnosti a na vztahy ať již mezi sebou navzájem či vůči třetím osobám. Tyto korporace mají však také řadu pozitiv, která je staví do výhodnější pozice, než je tomu u ostatních typů obchodních korporací. K těmto přednostem patří význam osobního substrátu a smluvně volitelná vkladová povinnost.

Jedním z cílů diplomové práce je komparace právní úpravy platné a účinné do doby rekonstrukce soukromého práva v ČR s právní úpravou de lege lata. Dalším pak hodnocení pozice veřejných obchodních společností v zahraničí a komparace právní úpravy zahraniční s naší vnitrostátní.

V neposlední řadě je cílem práce poukázat na vývoj těchto osobních společností a potenciál vývoje do budoucna dle nového právního systému účinného od 1. 1. 2014.

K dosažení cílů využívám jednak metodu deskriptivní s cílem charakterizovat tento typ osobních korporací a odlišit je tak od ostatních typů obchodních společností. Na tuto navazuje deskriptivně komparační část s prvky analýzy, která má za cíl porovnat a odlišit právní úpravu veřejných obchodních společností v ČR a v zahraničí. Poměrně rozsáhlá část práce je věnovaná průběžné analytické

komparaci právního systému účinného od 1. 1. 2014 ve srovnání s právní úpravou účinnou do doby rekodifikace soukromého práva v ČR. Závěr práce tvoří resumé se závěry, ke kterým jsem při tvorbě diplomové práce dospěla.

1 Obchodní společnosti

1.1 Obchodní společnosti

Podnikání v České republice zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“) definoval jako soustavnou činnost prováděnou samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Za podnikatele pak ObchZ označoval ty osoby, jež jsou zapsány v obchodním rejstříku nebo v jiné evidenci dle typu podnikatelského oprávnění. (§ 2 ObchZ).

Podnikatelská činnost je vykonávána vždy v rámci určité právní formy podnikání. Nejčastěji je u nás využívána jako forma podnikání obchodní korporace jakožto právnická osoba. PO jsou považovány za uměle vytvořený útvar založený nejčastěji za podnikatelským či jiným účelem. Existující typy obchodních korporací mají rozdílné znaky avšak i mnohé společné. Jde o subjekty práva s určitou vnitřní organizací, které jsou nadány právní subjektivitou. Proto obchodní společnosti mohou samy nabývat práva i povinnosti z právních vztahů. Jakožto subjekty práva disponují také vlastním majetkem, který je nutno odlišovat od majetku společníků. Práva a povinnosti vzniklé ze závazků nese sama společnost.¹

Rekodifikace soukromého práva respektive zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) obsahově shodně pojímá účel podnikání. To je možné dovodit ze zákonné definice podnikatele. Do popředí se staví více faktické kritérium podnikání respektive skutečný výkon podnikatelské činnosti (§ 420 odst. 1 NOZ). Až jako druhá podmínka je uváděna potřeba oprávnění k výkonu podnikatelské činnosti. (§ 421 NOZ).²

Právnické osoby jakožto společenství osob označuje NOZ obecně za korporace (§ 210 odst. 1 NOZ). Veřejná obchodní společnost jako jedna z právních forem obchodních společností je pak označována zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“), jako obchodní korporace (§ 1 odst. 1 ZOK).

---

¹ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 186 -198. ISBN: 978-80-7357-577-9.

² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 133. ISBN 978-80-7380-413-8.

NOZ přiznává osobám s povahou právnické osobnosti od jejich vzniku do zániku statut právnických osobností (§ 118 NOZ). Jsou tedy nositeli způsobilosti mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. Způsobilost nabývat pro sebe nová práva a povinnosti NOZ označuje jako svéprávnost (§ 15 NOZ). Tuto vlastnost NOZ v souvislosti s právnickými osobami výslovně nezmiňuje. Členové orgánů PO (ať už FO nebo zástupci PO) však musí být touto nadáni (§ 152 odst. 2 NOZ), neboť jsou to právě oni, kteří za společnost rozhodují a nahrazují její vůli (§ 151 odst. 1 NOZ).³ Je tedy zřejmé, že PO a FO si rovny nejsou. Tedy ani právně jednat nemohou ve stejné míře, neboť to právní povaha PO nedovoluje.⁴

1.2 Osobní společnosti

Jak uvedeno shora, podnikání může být realizováno v několikeré právní formě. Jednou z nich je osobní obchodní společnost. Mezi osobní společnosti patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Tyto se vyznačují především tím, že společníci se zpravidla osobně účastní na chodu společnosti. Mezi společníky a společnostmi je tedy užší vazba, než je tomu u kapitálových společností.

Obchodní osobní společnost mohla být zakládána do doby účinnosti rekodifikace pouze za účelem podnikání. Předmětem podnikání může být v podstatě cokoli. Rozsah pojmu „podnikání“ může být zúžen například judikaturou. Tato některé činnosti z rozsahu „podnikání“ vytěsnila.⁵ Existují také zvláštní zákony stanovující, že tu kterou činnost mohou vykonávat pouze konkrétní právní formy společností. Například zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích umožňuje výkon činnosti insolvenčního správce pouze vymezeným osobám. Až do 31. 7. 2013 zákon výslovně uváděl jednak FO a z PO pouze veřejnou obchodní společnost a zahraniční obchodní společnost, založenou podle práva EU nebo členských států Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „EHP“), která by poskytovala stejné

---

³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., znění účinném od 18. 5. 2011, K § 118 a 119. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. Cdo 152/2007, ze dne 21. 5. 2008: „Správa vlastního majetku není podnikáním a nemůže proto být ani předmětem podnikání obchodní společnosti“. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 6. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

záruky ručení společníků jako VOS (§ 2 zákona č. 312/2006, o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů).⁶

ZOK zůstává u stejného výčtu osobních obchodních společností. Rozšiřuje však účel, za kterým lze tyto obchodní korporace založit (viz podkapitola 3.3 Účel založení VOS).

1.3 Kapitálové společnosti

Na rozdíl od osobních obchodních společností není u kapitálových omezen účel jejich založení. Mezi tyto společnosti patří akciová společnost jakožto ryzí kapitálová společnost a dále společnost s ručením omezeným, která obsahuje i některé z prvků osobních obchodních společností. U kapitálových společností převažuje prvek majetkový nad osobním. To je zjevné kromě jiného z možnosti zakládat kapitálové společnosti pouze jediným zakladatelem. Společníci společností s kapitálovými prvky mají odlišná práva a povinnosti, než společníci osobních společností. Mezi tyto patří zejména vkladová povinnost související s obligatorní tvorbou základního kapitálu. Ten se zapisuje do obchodního rejstříku. Majetkový prvek, charakterizující kapitálové společnosti je zřejmý také z toho, že trvání a existence společnosti je nezávislá na konkrétních osobách respektive společnících.⁷

---

⁶ Dle tohoto zákona resp. znění účinného od 1. 8. 2013 již zákon výslovně neuvádí pro výkon činnosti insolvenčního správce formu veřejné obchodní společnosti. Osoby, které získaly oprávnění do 1. 8. 2013 a byly zapsány v seznamu správců, se však pokládají za osoby oprávněné vykonávat tuto činnost i nadále. Nicméně ZOK stanoví, že činnosti, které podle jiného právního předpisu mohou vykonávat pouze fyzické osoby, mohou být předmětem podnikání nebo činnosti obchodní korporace, pokud tato činnost bude vykonávána pomocí osob, které jsou k tomu oprávněny podle jiného právního předpisu (§ 2 odst. 2 ZOK). Stejně tak i zákon o advokacii nadále uvádí, že předmětem podnikání veřejné obchodní společnosti může být i výkon činnosti insolvenčního správce (§ 15 odst. 1 z. č. 85/1996 Sb., o advokacii). U dalších forem obchodní společností se výkon činnosti insolvenčního správce jako předmět podnikání nepřipouští.

⁷ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 189-196. ISBN: 978-80-7357-577-9.

2 Vývoj VOS

2.1 Vznik prvních VOS na našem území

Již římské právo soukromé počítalo se sdružováním osob za účelem dosažení společného cíle. Na základě společenské smlouvy se její účastníci respektive společníci zavázali vnést do společnosti nějaké vklady, ať již majetkové či nemajetkové hodnoty a vytvořit tak jakýsi hospodářský základ nazývaný societa. Vložené vklady se staly spoluvlastnictvím společníků nikoli majetkem společnosti. Takto vytvořené uskupení nebylo právní osobou a nemělo tedy právní subjektivitu.⁸

Na našem území se tato forma společnosti objevila ve středověku jako tzv. tovaryšstva. První právní regulace těchto uskupení se stává závaznou s přijetím konkurzního řádu císaře Karla VI. v roce 1734. Další právní úpravou zakotvující tento institut je císařské nařízení č. 168/1857.⁹ Zásadním dokumentem ve vývoji veřejné obchodní společnosti přinášejícím první podrobnější obchodněprávní regulaci je všeobecný zákoník obchodní č. 1/1863 ř. z., účinný ke dni 1. července 1863, který upravuje VOS v knize druhé – O společnostech obchodních, rozdíl první – O veřejné společnosti obchodní, člancích č. 85-149.¹⁰

Dne 28. 10. 1918 se stal účinným zákon o zřízení samostatného státu československého, který stanovil ve čl. 2, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení nadále zůstávají v platnosti, respektive budou recipovány do nově vytvořeného právního řádu Československa.¹¹ S příchodem II. světové války se vývoj obchodněprávní úpravy včetně veřejných obchodních společností zastavil. Po válce byl přijat občanský zákoník č. 141/1950 Sb., účinný ke dni 1. 1. 1951, kterým se zrušil shora uvedený všeobecný zákoník obchodní a v § 563 stanovil, že společnosti zřízené podle dřívějšího práva ke dni 1. 1. 1951 zanikají, pokud o nich nebylo ustanoveno jinými předpisy a případný majetek bude vypořádán podle dřívějšího

---

⁸ KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 80-81. ISBN 34-064-0082-5.

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003, s 2-3. ISBN 80-863-9561-8.

¹⁰ Zákon č. 1/1863, ř. z., Všeobecný zákoník obchodní. In: Sbíрка zákonů, ve znění účinném ke dni 1. 7. 1863.

¹¹ Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. In: Sbíрка zákonů, ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.

práva. Tímto došlo tedy i k zániku existujících veřejných společností obchodních.¹² K jejich renesanci nedošlo ani přijetím zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku, který upravoval zejména vztahy vznikající při podnikatelské činnosti a při hospodářském styku. Tento zákon prošel opakovaně novelizací. Nejrozsáhlejší byla novela účinná ke dni 1. 5. 1990, kdy zákonem č. 103/1990 Sb. došlo k rozsáhlým změnám v obchodním právu včetně renesance veřejných obchodních společností (§ 106g a násl.). S touto novelizací získává veřejná obchodní společnost statut právnické osoby a stává se jednou z uznávaných forem obchodních společností.

Do dnešní podoby přivedl tento institut obchodní zákoník resp. zákon č. 513/1991 Sb., účinný ke dni 1. 1. 1992, platný a účinný, ve znění pozdějších předpisů, až do rozsáhlé rekodifikace soukromého práva tedy do 1. 1. 2014. Uvedená rekodifikace tento obchodní zákoník ruší a nahrazuje zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který bude subsidiárně doplňován a podporován zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, oba tyto s účinností ke dni 1. 1. 2014.

2.2 Vliv komunitárního práva

Obchodní zákoník do roku 2004 připouštěl pouze 4 typy obchodních společností. Poté, co se stala Česká republika členem Evropské unie, byl zákonem č. 360/2004 Sb., účinným ke dni 8. 10. 2004, rozšířen § 56 obchodního zákoníku. Tento nově dával možnost vykonávat podnikatelskou či jinou činnost i prostřednictvím evropského hospodářského zájmového sdružení (dále jen „EHZS“) nebo evropské společnosti (dále jen „ES“). Obecné právní poměry těchto forem společností stanoví předpisy práva Evropské unie.¹³ Otázky, které tyto předpisy nezakotvují, se řeší podle zvláštních vnitrostátních předpisů.¹⁴

Evropské hospodářské zájmové sdružení je svojí povahou podobné veřejné obchodní společnosti podle českého vnitrostátního práva. Proto nejsou-li některé otázky řešeny komunitárním předpisem či zvláštním vnitrostátním předpisem, použijí

---

¹² Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. In: Sbírka zákonů, ve znění účinném ke dni 1. 1. 1951.

¹³ Těmi jsou Nařízení Rady č. 2137/85 o zřízení evropského hospodářského zájmového sdružení ze dne 31. 7. 1985, Nařízení Rady č. 2157/2001 o statutu evropské společnosti ze dne 8. 10. 2001 a Směrnice Rady č. 2001/86/ES ze dne 8. 10. 2001, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců.

¹⁴ Těmi jsou zejména zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti a zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení.

se ustanovení obchodního zákoníku upravující právní poměry veřejné obchodní společnosti, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.¹⁵

Zákon o obchodních korporacích počítá s dosavadními formami obchodních společností a družstev. Tyto rozšiřuje § 1 odst. 3 o evropskou družstevní společnost (dále jen „EDS“), která byla dosud regulována pouze přímo použitelným nařízením Rady Evropských společenství a na něj navazujícím zvláštním zákonem o evropské družstevní společnosti.¹⁶ EHZS, ES a EDS se budou i nadále obecně řídit komunitárními nařízeními a zvláštními vnitrostátními právními předpisy. V rozsahu, v jakém to tyto předpisy připouští, se použijí ustanovení zákona o obchodních korporacích.¹⁷

---

¹⁵ Zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 1.

¹⁶ Nařízení Rady ES č. 1435/2003, ze dne 22. 7. 2003, o statutu evropské družstevní společnosti. Zákon č. 307/2006 Sb., ze dne 23. 5. 2006, o evropské družstevní společnosti.

¹⁷ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 39-40. ISBN 978-80-7380-451-0.

3 Založení a vznik VOS

3.1 Právní úprava

Základní právní úprava byla obsažena ve druhé části ObchZ a to v díle prvním této části, kde byla upravena obecná ustanovení o obchodních korporacích a zejména pak v díle druhém, kde zákonodárce konkretizoval charakter VOS.¹⁸ ZOK upravuje VOS v rámci části I., hlavy II., § 95 - § 117. V neposlední řadě se na VOS vztahují obecná ustanovení ZOK části I., hlavy I. a ustanovení NOZ, která se použijí subsidiárně.

3.2 Zakladatelé respektive společníci

Veřejnou obchodní společnost lze založit pouze sdružením 2 a více osob. Není tedy možné, aby vznikla společnost jednočlenná, jako je tomu u kapitálových společností.¹⁹ Důvodem toho je zejména charakter VOS. Jakožto společnost osobní klade důraz na osobní substrát. Společníci usilují o naplnění cílů společně. Zpravidla se osobně podílejí i na jejím chodu. Není to však podmínkou. Je zde tedy silnější vazba mezi společností a společníky, než je tomu u společností kapitálových. Tato vazba je zřejmá i z neomezené majetkové účasti společníka.

Zakladateli mohou být osoby fyzické i právnické.²⁰ Zvláštní zákony mohou vyloučit účast některých osob ve veřejné obchodní společnosti. Jedním z těchto je zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, který zakazuje veřejné vysoké škole být společníkem VOS (§ 20 odst. 3 z. č. 111/1998 Sb., znění účinné od 1. 7. 2009). Dále zákon č. 219/2000 Sb. který říká, že stát jakožto PO v občanskoprávních vztazích může založit nebo se účastnit založení jenom akciové společnosti. Stejně tak nemůže být zakladatelem resp. společníkem pojišťovna či zajišťovna, neboť zákon

---

¹⁸ Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník. In: Sbíрка zákonů, ve znění účinném ke dni 1. 1. 1992.

¹⁹ Usnesení Krajského soudu v Brně, sp. zn. 28 Co 35/95, ze dne 27. 7. 1995. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 16. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

²⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C-H Beck, 2010. s. 210 - 219. ISBN 978-807-4003-547. Zahraniční obchodní společnost, která není právnickou ani fyzickou osobou, tak ačkoli případně má podle zahraničního právního řádu způsobilost být obchodní společností, není způsobilá být zakladatelem obchodní společnosti podle českého práva.

stanoví, že tyto nemohou být společníky ručícími neomezeně (§ 6 odst. 2, zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, znění účinné od 19. 8. 2013).

ObchZ uváděl výslovně kritéria účastenství FO. Zejména nemožnost být společníkem VOS bez splnění zákonem stanovených kritérií pro provozování živnosti podle živnostenského zákona. Podmínkami bylo dosažení zletilosti, plné právní způsobilosti k právním úkonům, trestní bezúhonnosti a neexistence ani jiné překážky k provozování živnosti. Pokud by měla být společníkem právnická osoba, musel tyto podmínky splňovat statutární orgán případně pověřená osoba, která za společnost jedná.

NOK shodně jako ObchZ připouští účastenství FO i PO (§ 95 ZOK). Zákony i nadále mohou výslovně stanovit, že ta která PO nemůže být společníkem VOS. Příkladem jsou nadace, které nemohou být dle NOZ neomezeně ručícími společníky a tedy ani společníky VOS (§ 30 NOZ). Podmínky pro společníky FO lze odvodit z obecných ustanovení, která stanoví podmínky členům statutárního orgánu VOS. Tato skutečnost vyplývá z toho, že statutárním orgánem jsou všichni společníci, pokud společenská smlouva neurčí, že jsou to jen někteří, případně pouze jeden z nich (§106 odst. 1 ZOK).²¹ Některé podmínky obsahově korespondují s právní úpravou ObchZ. Jde zejména o bezúhonnost a neexistenci překážek provozování živnosti.

ZOK výslovně stanovuje další limity pro účastenství ve VOS. Společníkem a tedy ani zakladatelem VOS nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs případně konkurz zrušen pro nedostatek majetku. Stejně tak ten, proti kterému byl zamítnut návrh na zahájení insolvenčního řízení pro nedostatek majetku (§ 95 odst. 3 ZOK). V rámci právní úpravy ObchZ byly tyto skutečnosti důvodem zrušení společnosti, pokud se zbývající společníci nedohodli jinak.

3.3 Účel založení VOS

Dle ObchZ mohla být veřejná obchodní společnost založena pouze za účelem podnikání. Zvláštní zákony pak stanovují, ve kterých případech nelze použít, byť za

---

²¹ Přednáška Doc. JUDr. Ludmily Lochmanové, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, akademický rok 2013/2014, konaná dne 17. 10. 2013.

účelem podnikatelským, jako formu společnosti VOS. Tento typ osobní společnosti nelze použít například za účelem vytvoření banky či investičního fondu aj.²² Naopak je vhodnou formou pro výkon advokacie, neboť advokáti mohou vykonávat advokacii kromě jiného i jako společníci veřejné obchodní společnosti, pokud předmětem podnikání bude pouze výkon advokacie a společníky budou pouze advokáti (§ 15 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů).²³

ZOK výslovně stanoví dva účely, ke kterým je možné VOS založit. Osobní obchodní společnosti lze zakládat nejenom za podnikatelským účelem ale i za účelem správy vlastního majetku (§ 2 odst. 1 ZOK).²⁴ „Správou vlastního majetku je přitom třeba rozumět realizaci veškerých právních jednání, která se váží k péči o vlastní majetek obchodní korporace“.²⁵

Pro jiný než uvedený účel nelze takovou společnost založit. Pokud by i přesto došlo k zápisu do obchodního rejstříku respektive k jejímu vzniku, soud by musel takovou VOS prohlásit za neplatnou (§ 129 odst. 1 písm. c srov. § 145 odst. 1 NOZ, dříve § 68a odst. 2 písm. b ObchZ).

3.4 Založení VOS

Dle ObchZ docházelo k založení společnosti konsensem respektive uzavřením společenské smlouvy společníky případně jejich zmocněnci, jako tomu bylo u ostatních typů obchodních společností. Zakladatelská listina jako forma založení jednočlenné společnosti nepřicházela v úvahu díky charakteru VOS, který je zmíněn výše.

---

²² Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem stanoví, že penzijní fond je akciovou společností (§ 3 odst. 2, z. č. 42/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Stejně tak zákon č. 21/1992 Sb. o bankách, zakotvuje právní formu bank se sídlem v České Republice a to formu akciové společnosti (§ 1 odst. 1 zákona č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

²³ Dříve zákon připouštěl pro výkon advokacie pouze formu VOS. Zákonem č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, s účinností ke dni 1. 4. 2006, zakotvil možnost advokátů vykonávat advokacii jako společníci nejenom VOS ale i komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 152/2007, ze dne 21. 5. 2008. Správa vlastního majetku byla označena soudní praxí za činnost odlišnou od podnikání dle §2 odst. 1 ObchZ. Dosud byla přípustná jako účel založení pouze u kapitálových společností, které mohly být zakládány i za jiným než podnikatelským účelem. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 12. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 55-56. ISBN 978-80-7380-451-0.

Společenská smlouva musela mít ze zákona písemnou formu. Tato byla stvrzena úředně ověřenými podpisy všech zakladatelů případně jejich zmocněnců. Notářský zápis u osobních typů společností nebyl nutností. Dle ObchZ byly obligatorními náležitostmi společenské smlouvy firma společnosti, její sídlo, předmět podnikání a určení společníků. Zakladatelé pak mohli stanovit fakultativně další ustanovení smlouvy, která blíže vymezovala organizaci společnosti. Mezi takováto dispozitivní ustanovení lze řadit například stanovení vkladové povinnosti a vytvoření základního kapitálu společnosti, stanovení pravidel pro obchodní vedení společnosti či pravidel rozdělování zisku, krytí ztrát nebo rozdělení likvidačního zůstatku.

Před samotným vznikem společnosti bylo třeba opatřit si také potřebná oprávnění k předmětné činnosti. Pokud byla předmětem podnikání VOS živnost, bylo třeba živnostenského oprávnění, pokud jím byla jiná činnost, byla třeba oprávnění dle zvláštního zákona.

Tato oprávnění byla spolu se zakladatelskou smlouvou podkladem pro další krok. Vázala se s návrhem na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Tento bylo třeba podat do 90 dní ode dne doručení oprávnění k podnikání respektive od založení společnosti (§ 62 ObchZ). Pokud tak společníci neučinili a návrh v této lhůtě nepodali, zanikly právní účinky takového povolení a bylo třeba o něj žádat znovu.²⁶

Dle NOZ lze PO založit kromě jiného zakladatelským právním jednáním (§ 122 NOZ). Toto je ZOK označováno shodně jako tomu bylo dle ObchZ – společenská smlouva (např. § 98 ZOK). Vzhledem k tomu, že tato nová právní úprava zachovává charakter VOS, zakladatelská listina nadále nepřichází v úvahu. Dle NOZ je obligatorní náležitostí i nadále název, sídlo, předmět činnosti, označení statutárního orgánu a jeho ustavování a první členy, pokud to není výslovně dáno zákonem (§123 NOZ). Dalšími náležitostmi dle ZOK jsou firma společnosti a určení společníků (§ 98 ZOK). Stejně tak jako tomu bylo dle předchozí právní úpravy je zachována nutnost písemné formy tohoto právního jednání (§ 6 NOZ, dříve § 57 odst. 1 ObchZ). Ostatní náležitosti zůstávají fakultativními.

---

²⁶ DVORÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 17 - 22. ISBN 80-863-9561-8.

Pokud je veřejná obchodní společnost zakládána za podnikatelským účelem, je třeba k podnikání živnostenského či jiného oprávnění. Toto vyplývá z ustanovení NOZ, které zakládá presumpci oprávnění (§ 421 NOZ).²⁷

Po dokončení a podepsání společenské smlouvy je společnost založena. Stále však není subjektem práva. „Právní teorie hovoří v této souvislosti o tzv. předběžné v.o.s. Jedná se o takovou v.o.s., která byla založena, avšak dosud neexistuje jako subjekt práva; předběžná v.o.s., která byla založena, avšak dosud neexistuje jako subjekt práva; předběžná v.o.s. se teprve konstituuje, ... Zakladatelé tu vytvářejí sdružení sui generis, ovšem bez právní subjektivity“.²⁸

3.5 Vznik VOS

Dle ObchZ byl po sestavení a podepsání společenské smlouvy podán návrh na zápis do obchodního rejstříku. Tento byl podáván v listinné nebo elektronické podobě. Návrh v podobě listinné byl obligatorně označen úředně ověřenými podpisy všech společníků. Návrh v podobě elektronické mohly podávat pouze osoby podepsané uznávaným elektronickým podpisem.²⁹ Lhůtou pro podání takového návrhu bylo shora uvedených 90 dní ode dne založení společnosti nebo od vydání příslušného oprávnění (§ 62 ObchZ).

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku byl doručován na rejstříkový soud. Tímto byl soud, v jehož obvodu byl obecný soud veřejné obchodní společnosti. Rejstříkový soud byl povinen provést zápis či rozhodnout o návrhu jinak nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne podání návrhu (§ 200db, z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).³⁰ Po zápisu do obchodního rejstříku vznikla veřejná obchodní společnost.

Po vzniku společnosti nebylo možné zrušit rozhodnutí o povolení zápisu do obchodního rejstříku. Stejně tak ObchZ nepřipouštěl možnost, že by se na

---

²⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

²⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti ve světle rekodifikace českého obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 87. ISBN 978-80-7357-755-1.

²⁹ Uznávaným elektronickým podpisem je elektronický podpis, který splňuje požadavky stanovení zvláštním právním předpisem zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu.

³⁰ V případě návrhu na zápis přeměny nebo v případě rozhodování o příslušnosti soudu se lhůta prodlužuje na 15 pracovních dnů ode dne podání návrhu. Pokud byl zaplacen soudní poplatek až v průběhu řízení, běží lhůta až ode dne zaplacení soudního poplatku (§ 200db, z. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů).

společnost hledělo, jakoby nevznikla. Soudem mohla být však prohlášena ze zákonných důvodů neplatnost společnosti a to i ex offa. Ke dni právní moci rozhodnutí o vyslovení neplatnosti pak společnost vstoupila do likvidace. Uzavřené právní vztahy případnou neplatností nejsou dotčeny a nadále platí zásada pacta sunt servanda. (§ 98a ObchZ).

Nová právní úprava počítá také s dvoufázovým zakládáním resp. vznikem společnosti. Právní osoba a tedy i VOS vzniká i nadále dnem zápisu do veřejného rejstříku tedy obchodního rejstříku (§ 126 NOZ). Registrační princip se ve své podstatě neliší. Odlišná je však lhůta, během které je nutné podat návrh na zápis. Dřívější lhůta 90 dní byla nahrazena lhůtou 6 měsíců. Lhůta počíná běžet od založení společnosti. Běh lhůty od vydání potřebného oprávnění nová právní úprava nezmiňuje, díky shora uvedené presumpci oprávnění k předmětné činnosti. Tuto lhůtu však lze nově společenskou smlouvou změnit (§ 9 ZOK). Jde o lhůtu hmotněprávní.³¹ Zákon s jejím marným uplynutím výslovně spojuje stejné účinky, jakoby došlo k odstoupení od společenské smlouvy.³²

Návrh podávají všichni společníci VOS (§ 46 zák. č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, znění účinné ke dni 1. 1. 2014). Je podáván písemnou formou (§ 6 ZOK). Návrh lze i nadále podat v listinné podobě nebo v elektronické. Od předchozí právní úpravy se neliší ani skutečnost, že k platnosti tohoto právního jednání učiněného na předepsaném formuláři je třeba podpis jednajícího (§ 561 NOZ). Podpis na listinné podobě návrhu musí být úředně ověřen. Návrh v elektronické podobě musí být podepsán uznávaným elektronickým předpisem, pro který platí stejná pravidla jako dle dosavadní právní úpravy.

K řízení zůstává příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud společnosti, která návrh podává. Stejně tak zůstává zachována lhůta 5 pracovních dnů, během kterých je rejstříkový soud povinen provést zápis nebo rozhodnout o návrhu usnesením.³³

---

³¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 97. ISBN 978-80-7380-451-0.

³² Dříve ObchZ nespojoval s marným uplynutím této lhůty účinky odstoupení od společenské smlouvy respektive od zakladatelského právního jednání. Pouze stanovil potřebu obnovení podnikatelského oprávnění. Na samotnou společenskou smlouvu marné uplynutí lhůty nemělo dopad (§ 62 ObchZ).

³³ Řízení ve věcech veřejného rejstříku se již neřídí občanským soudním řádem. Nově je upraveno zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, § 75 násl. Stejně tak

Ustanovení o možnosti vyslovení neplatnosti společnosti soudem zůstala obsahově zachována a to i včetně zákonných důvodů neplatnosti. S vyslovením neplatnosti je nově výslovně spojována povinnost soudu, poskytnout přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy. Pokud tato marně uplyne nebo není možné ji uložit z důvodu neodstranitelnosti vady, následuje likvidace společnosti. Na rozdíl od předchozí právní úpravy vstupuje VOS či jiná PO dnem vyslovení neplatnosti do likvidace nikoli až právní mocí tohoto rozhodnutí (§ 128 - 131 NOZ).

3.6 Jednání za společnost v době od založení do vzniku

V období mezi založením a vznikem společnosti může každý jednat jménem založené společnosti, avšak závazek na společnost přejde, jen pokud s tímto vysloví společnost souhlas (§ 127 NOZ, dříve § 64 ObchZ). Pokud společnost do 3 měsíců od svého vzniku nepřevezme takto vzniklý závazek, odpovídá za něj solidárně ten, kdo takové právní jednání učinil. Pokud společnost takové jednání schválí a převezme za něj odpovědnost s účinky *ex tunc*, je povinna oznámit tuto skutečnost účastníkům daného právního jednání.³⁴

3.7 Dílčí závěr

Nová právní úprava soukromého práva zachovává charakter veřejné obchodní společnosti. Nadále je VOS charakterizována jako osobní společnost s nikterak složitou vnitřní strukturou.

Je zřejmé, že NOZ a NOK kladou větší důraz na limity účastenství. Důvodem je zejména skutečnost, že VOS jakožto společnost osobní klade důraz na osobní substrát. Je tedy nutné, aby společník byl zejména solventní. Cílem je posílení právní jistoty zejména třetích stran. ObchZ v souvislosti s účastenstvím ve VOS výslovně uváděl, že osoba nemůže být společníkem s neomezeným ručením ve vícero

---

podoba návrhů na zápis do obchodního rejstříku se řídí obecnými ustanoveními tohoto zákona, pokud není stanoveno jinak.

³⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 40. ISBN 978-80-7380-413-8.

společnostech (§ 56 odst. 4 ObchZ). Toto ustanovení nová právní úprava nepřevzala.³⁵

Právní instituty týkající se založení a vzniku VOS zůstaly ve své podstatě zachovány. Výjimkou je lhůta pro zápis do obchodního rejstříku, která je prodloužena a kterou lze dispozitivně zakladatelskou smlouvou měnit. Po marném uplynutí lhůty zmiňoval ObchZ nemožnost podat návrh na zápis do obchodního rejstříku. ZOK uplynutí této lhůty přiznává účinky stejně jako odstoupení od smlouvy.

V neposlední řadě je nutné zmínit rozšíření účelů, pro které lze VOS založit. Jak uvedeno shora VOS lze nově založit i za účelem správy vlastního majetku. Správa může zahrnovat právo držby (*ius possidendi*), právo majetek užívat včetně plodů a užitků z něj plynoucích (*ius utendi, ius fruendi*) a právo s tímto majetkem dál nakládat (*ius dispendendi*). Správa vlastního majetku byla nejvyšším soudem označena za činnost odlišnou od podnikání, pro kterou není třeba žádného konkrétního oprávnění. Otázkou však zůstává, zda i nově založená společnost bez majetku může vzniknout za účelem správy vlastního majetku. Zda takováto korporace si může majetek, který bude předmětem správy majetku, opatřit až po jejím vzniku. Je zřejmé, že nabývání majetku je odlišné od správy majetku. Pokud by však společnost při jejím vzniku nevlastnila žádný majetek, bylo by zřejmé, že účelu nemůže být dosaženo. Účelem společnosti by bylo reálně nabývání majetku a až posléze jeho případná správa.

---

³⁵ Přednáška Mgr. Michala Černého, Ph.D.: *Veřejná obchodní společnost*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, akademický rok 2013/2014.

4 Obchodní firma VOS

4.1 Tvorba a náležitosti firmy

Obchodní firma společnosti byla ObchZ charakterizovaná jako název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatelé, kteří nebyli zapsáni v obchodním rejstříku, činili právní úkony pod vlastním jménem (FO), případně názvem (PO). Pod firmou podnikatel uskutečňoval podnikatelskou činnost, respektive činil právní úkony. Obligatorně ji tvořil firemní kmen. Ten byl základem pro identifikaci společnosti a její odlišení od ostatních. K němu přistupoval vždy u obchodních společností obligatorně dodatek označující právní formu. ObchZ zmiňoval i fakultativní možnost dalších dodatků. Ty měly charakter osobní, věcný, fantazijní, či smíšený. U veřejné obchodní společnosti jakožto právnické osoby byl obligatorním dodatkem firmy dodatek označující právní formu společnosti. Tento měl tvar „veřejná obchodní společnost“ nebo je v podobě zkratky „veř. obch. spol.“ či „v.o.s.“ Ostatní firemní dodatky byly fakultativní. Ve firmě VOS bylo možné uvést jméno některého ze společníků, pokud je uvedeno, mohl být použit dodatek „a spol“. Firemní kmen spolu s dodatky byly zapisovány do obchodního rejstříku.

Tvorba firmy byla ObchZ výslovně limitována zásadou nezaměnitelnosti a zásadou zákazu klamavosti. Praxe tyto doplňovala i zásadou pravdivosti respektive zásadou poctivého obchodního styku.³⁶

Nová právní úprava chrání právo firmy toho, kdo ji užil poprvé. Nikoli každý se tedy může domáhat právní ochrany, pokud byl dotčen na svých právech v souvislosti se zásahem do firmy. Ochrana se řídí pravidly ochrany před nekalou soutěží stejně tak, jako tomu bylo dle ObchZ.

Právní úprava je zcela přenesena do NOZ. ZOK výslovně upravuje pouze obligatorní označení právní formy společnosti, dříve označené jako právní dodatky, které je u VOS zachováno (§ 96 ZOK, dříve § 77 ObchZ). Stejně tak zásady tvorby firmy zůstaly nezměněny.

---

³⁶ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 19 - 30. ISBN: 978-80-7357-577-9.

Firmu dle ObchZ nebylo možné převádět bez současného převodu podniku nebo jeho části (§ 11 odst. 4 ObchZ). Byla považována za osobní právo podnikatele. Dle NOZ má podnikatel ve vztahu k firmě jakožto nehmotné věci spíše majetkové právo. Je možné ji převádět bez současného převodu závodu nebo jeho části.³⁷ K nabytí firmy je třeba souhlasu předchůdce a to v jakékoli formě. (§ 427 NOZ). Tento souhlas může předchůdce ze závažných důvodů odvolat. (§ 428 NOZ).

4.2 Dílčí závěr

Nová právní úprava firmy zůstala v základu nezměněna. Pouze charakter firemního práva je nyní majetkového rázu. V rámci pojmosloví je nyní firma, ať již PO nebo člověka (podnikatele FO), jménem podnikatele. Jméno veřejné obchodní společnosti i nadále musí být doplněno označením právní formy, které se od předchozí právní úpravy ničím neliší (§ 96 ZOK).

---

³⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., znění účinném od 18.5.2011, K § 423 až 427. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

5 Členství a s ním spojená práva a povinnosti společníků

5.1 Vznik členství

Významným prvkem osobních obchodních korporací je osobní substrát. Mezi společnostmi a společníky vzniká právní poměr, který se řídí primárně společenskou smlouvou (§ 97 ZOK). Z tohoto právního poměru plynou společníkům jistá práva a povinnosti.

Členem obchodní korporace respektive obchodním společníkem se může stát osoba způsobem originárním nebo derivativním. Originárně vzniká členství v případě, že nový společník nemá žádného právního předchůdce. Takto vzniká členství zakládajícím společníkům případně nově přistupujícím na základě změny společenské smlouvy. Zakladatelem se stává osoba již uzavřením společenské smlouvy. Právní poměr společník - obchodní korporace vzniká až zápisem VOS do obchodního rejstříku. Dalším způsobem vzniku členství je způsob derivativní, kdy nový společník měl v dané společnosti právního předchůdce. Doktrína dále rozlišuje univerzálního a singulárního sukcesora. Univerzální nástupce vstupuje do všech práv a povinností právního předchůdce resp. předchozího společníka. Tímto je například dědic. Singulární nástupce vstupuje pouze do některých práv či povinností. Příkladem je smluvní převod podílu ve společnosti.³⁸

5.2 Práva společníků

5.2.1 Podíl na zisku

Cílem podnikatelské činnosti je zpravidla dosažení zisku. Zákon proto přiznává společníkům právo podílet se na zisku.

Dle obchodního zákoníku se zisk dělí rovným dílem mezi společníky (§ 82 ObchZ). Ustanovení zákona však mělo dispozitivní povahu a společenská smlouva tak mohla stanovit jinak. Nikoli však zbavit zcela společníka práva podílu na zisku.³⁹

---

³⁸ DVORÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 86-88. ISBN 80-863-9561-8.

³⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku*, 2. díl. 3. vydání. Praha: ASPI, 2004. s. 435. ISBN 80-86395-99-5.

Podíl na zisku byl určován na základě účetní uzávěrky a judikaturou bylo dovozeno, že společníkům proto nelze vyplácet předem zálohy na podíl na zisku.⁴⁰ Právu na zisk odpovídá povinnost podílet se na případných ztrátách. Podíl na ztrátách se dle ObchZ stanovil shodně jako podíl na zisku.

ZOK zachovává obecné pravidlo, které výslovně stanovuje, že zisk a ztráta se rozdělují mezi společníky rovným dílem (§ 112 odst. 1 ZOK). Má však spíše povahu subsidiární. Stejně tak zůstává zachována dispozitivní povaha zákonného ustanovení respektive možnost stanovit společenskou smlouvou jinak (§ 112 odst. 5 ZOK). Zakotvena jsou nově i další zvláštní pravidla rozdělování zisku. První z nich přiznává právo na podíl na zisku tomu společníkovi, který je povinen pro společnost provádět práci nebo jí poskytovat služby, aniž by tím plnil svoji vkladovou povinnost. Tomu náleží ve výši odpovídající ocenění provedených prací nebo poskytnutých služeb (§ 103 odst. 2 ZOK). Další pravidlo se týká případů, kdy společenská smlouva stanovuje společníkovi vkladovou povinnost (§ 100 ZOK). Společníkovi je přiznáno právo na podíl na zisku ve výši 25% z částky, která představuje již splněnou vkladovou povinnost. ZOK dále stanoví, že pro rozdělení případného zbylého zisku se použije shora uvedené obecné pravidlo, tedy že bude mezi společníky rozdělen rovným dílem (§ 112 odst. 2 ZOK). I tato pravidla mají dispozitivní charakter a použijí se tehdy, není-li ve společenské smlouvě stanoveno jinak.

Základem pro stanovení podílu na zisku respektive na ztrátách, stejně jako tomu bylo dle ObchZ, je účetní závěrka. Tuto schvalují všichni společníci VOS.⁴¹ Splatnost zisku se dle ZOK z původních 3 měsíců ode dne schválení podílu na zisku prodlužuje na 6 měsíců od konce účetního období (§ 34 ZOK, dříve § 82 ObchZ).

Závěrem lze tedy konstatovat, že ustanovení de lege lata jsou detailnější, než tomu bylo u předchozí právní úpravy. Pravidla jsou přizpůsobena konkrétním situacím. Přesto je zachován základ předchozí právní úpravy. Zejména shora uváděná dispozitivnost zákonných pravidel a tedy i možnost stanovení odlišných pravidel společenskou smlouvou. Nově je možné zhodnotit provedené práce či

---

⁴⁰ DVORÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 93-94. ISBN: 80-863-90561-8.

⁴¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kolektiv. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 539-541; 547-550; 576-582. ISBN 978-80-7380-451-0.

poskytnuté služby společníkem. Tedy i jinak než podílem na zisku. Lze je započíst na splnění vkladové povinnosti za splnění podmínek uváděných níže.

5.2.2 Podíl na společnosti a práva s ním spojená

Práva a povinnosti společníka respektive jejich souhrn tvoří podíl společníka na společnosti. Teorie rozlišuje 2 stránky podílu. Práva a povinnosti představují kvalitativní stránku obchodního podílu. Kvantitativní stránku pak představuje velikost a hodnota podílu. Tato stránka se odvíjí od výše obchodního majetku VOS.⁴² Zákon stanovuje, že každý ze společníků VOS, může mít pouze jeden podíl v dané společnosti (§ 32 odst. 1 ZOK, dříve § 61 odst. 1 ObchZ). S podílem jakožto nehmotným statkem je společník oprávněn disponovat. Zákon však výslovně zakazuje převod podílu (§ 116 ZOK). Připouští se přechod podílu na dědice respektive právní nástupce společníka. Dědic není povinen setrvat v pozici sukcesora, může účast ve společnosti vypovědět do tří měsíců ode dne potvrzení dědictví (§ 117 ZOK, dříve § 91 ObchZ).

ObchZ zákoník shodně pohlížel na charakter podílu. Mohlo by se říci, že předchozí úprava byla benevolentnější. To lze spatřovat v tom, že ObchZ výslovně nezakazoval převod podílu. Tato skutečnost byla však dovozována judikaturou.⁴³ Stejně tak rozdělení podílu tedy případné spoluvlastnictví podílu nebylo do účinnosti ZOK zákonem výslovně vyloučeno (§ 43 odst. 1).⁴⁴

Pokud zanikne účast společníka ve společnosti ať už z důvodu vystoupení respektive změnou společenské smlouvy nebo vyloučením na základě rozhodnutí, má společník právo na vypořádací podíl (§ 36 ZOK, dříve § 61 odst. 2 ObchZ).

Výše vypořádacího podílu se stanoví na základě účetní uzávěrky ke dni zániku účasti ve společnosti. ZOK však připouští odlišnou úpravu společenskou smlouvou (§ 36 odst. 2 ZOK). Naproti tomu ObchZ kogentně stanovoval, že výše vypořádacího podílu měla být určena znaleckým posudkem (§ 61 odst. 2 ObchZ.).

---

⁴² Tamtéž s. 214-216.

⁴³ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 646/2008, ze dne 23. 9. 2008: „Obchodní podíl ve veřejné obchodní společnosti nelze převést smlouvou o převodu obchodního podílu. Změna v osobách společníků je možná jen postupem podle § 83 ObchZ.“ Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

⁴⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 314 - 315. ISBN 978-80-7380-451-0.

Pokud dojde ke zrušení respektive zániku společnosti jako takové, má společník právo na podíl na likvidačním zůstatku (§ 37 ZOK, dříve § 61 odst. 4 ObchZ). Vzhledem k tomu, že u VOS není obligatorní vkladová povinnost, dělí se likvidační zůstatek zpravidla mezi společníky rovným dílem. Pokud však byla společenskou smlouvou stanovena vkladová povinnost, pak náleží společníkům likvidační zůstatek do výše splacených vkladů. Případná zbylá část by se pak přerozdělila rovným dílem (§ 37 ZOK, dříve § 92 ObchZ). Stejně jako u vypořádacího podílu se připouští odlišná smluvní úprava (§ 38 odst. 3 ZOK, dříve § 92 odst. 3 ObchZ).

Lze tedy shrnout, že disponování s podílem na společnosti zůstává v rámci VOS prakticky bez větších změn. Výslovně byl zakotven zákaz převodu podílu. Praxe však s tímto operovala již dříve. Významným je i výslovné ustanovení o zákazu rozdělení podílu společníka VOS. Předchozí právní úprava tedy byla doplněna soudní praxí a přizpůsobena v detailech běžné praxi.

5.2.3 Rozhodovací, hlasovací, kontrolní a další nemajetková práva

Jedním z nemajetkových práv společníka je také právo podílet se na řízení a chodu společnosti.⁴⁵ I když by se mohlo z charakteru společnosti osobního typu zdát, že by mělo jít spíše o povinnost, nebyla a není tato zákonem zakotvena. „Oporu k závěru, že uvedenou povinnost společník má, zákon nedává. Vyvozuje se jen z ryze osobního charakteru společnosti, jejíž základní devizou je spojení osobních znalostí a dovedností společníků, nikoli spojení majetkové“⁴⁶ Proto může být správou respektive řízením společnosti pověřena pouze konkrétní osoba nebo skupina osob. Tímto však ono nemajetkové právo nepozbývá platnosti. Nadále ho mohou vykonávat formou kontroly pověřených osob či využívat právo na informace, které ze zákona náleží každému ze společníků (§ 107 ZOK, dříve § 81 odst. 5 ObchZ).⁴⁷

Nedotčeno zůstává i právo společníka domáhat se u soudu náhrady vzniklé újmy, kterou způsobil společnosti jiný ze společníků (§ 108 odst. 1 ZOK, dříve § 82a ObchZ). Stejně tak právo domáhat se za společnost splnění vkladové povinnosti na

---

⁴⁵ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 321. ISBN: 978-80-7357-577-9.

⁴⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2011. s. 124. ISBN 978-80-7418-114-6.

⁴⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 104. ISBN 80-863-9561-8.

společníku, který je v prodlení (§ 102 odst. 1 ZOK, dříve § 82a ObchZ).⁴⁸ „Aktivní legitimace přísluší v obou případech veřejné obchodní společnosti. Společník, který žalobu podává a v řízení jedná, vystupuje jako její zákonný zástupce s rozsahem oprávnění činit veškeré procesní úkony, které jsou k řízenému vymáhání nároku společnosti vůči společníkovi třeba“.⁴⁹

Každý ze společníků má právo podílet se na rozhodování o záležitostech společnosti. K rozhodování je třeba souhlasu všech společníků, avšak společenskou smlouvou lze stanovit jinak (§ 105 ZOK, dříve § 79 odst. 2 ObchZ). Zákonná úprava stanovuje, že při rozhodování má každý společník jeden hlas. Opět jde o ustanovení dispozitivní povahy (§ 99 odst. 3 ZOK, dříve § 81 odst. 2 ObchZ). Nejen pro úplnost je třeba konstatovat, že i přes dispozitivní charakter těchto ustanovení, je ono rozhodovací právo společníka zákonem chráněno. Zákon totiž stanoví, že pokud by měla společenská smlouva zasahovat do práv společníka, musí onen společník vyslovit k tomuto souhlas (§ 99 odst. 2 ZOK). Zároveň je kogentně ustanovena skutečnost, že změnit společenskou smlouvu lze pouze dohodou všech společníků (§ 99 odst. 1 ZOK).⁵⁰

ObchZ také přiznával možnost upravit rozhodovací právo společníků společenskou smlouvou. Zákon však byl benevolentnější v otázce změny společenské smlouvy. Tuto bylo dle zákona možno měnit sice také za souhlasu všech společníků, avšak dané ustanovení nemělo kogentní povahu a bylo možno se od něj odchýlit (§ 79 ObchZ).⁵¹

Je tedy zřejmé, že nová právní úprava je konkrétnější a poskytuje větší ochranu práv společníkům. Důkazem toho je i zákonné ustanovení ZOK, které poskytuje ochranu před neurčitým, nesrozumitelným právním jednáním i před rozhodnutím přičícím se dobrým mravům (§ 45 ZOK). Zmíněné ustanovení odkazuje také na úpravu NOZ, která umožňuje společníkům dovolat se ochrany před rozhodováním

---

⁴⁸ Zákon č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 7. 2013, Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁴⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 565. ISBN 978-80-7380-451-0.

⁵⁰ Tamtéž s. 536 – 538; 555 - 557.

⁵¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 7. 2013.

ostatních společníků soudní cestou pro případ, že se této nedovolá uvnitř společnosti (§ 258 NOZ).⁵²

Předchozí právní úprava výslovně ochranu před neplatným rozhodováním společníků nezakotvovala. V případě zjevné neplatnosti byla aplikována obecná ustanovení OZ (§ 34 násl. OZ). Neplatnost se však vztahovala pouze na rozpor s právními předpisy.⁵³

5.3 Povinnosti společníků

Podíl společníka na společnosti nepředstavuje pouze práva, ale i jisté povinnosti. Vzhledem k tomu, že u tohoto typu osobních společností je kladen důraz na osobní aparát a trvalost společenství, stanoví zákon, že každý společník je povinen postupovat s péčí řádného hospodáře. Další nemajetkovou povinností, se kterou počítá obecně právní úprava a kterou by měla konkretizovat primárně společenská smlouva, je zákaz konkurenčního jednání, které by mohlo korporaci značně poškodit.

S členstvím ve společnosti souvisí také povinnosti majetkového charakteru. Jde o povinnost ručení za závazky veřejné obchodní společnosti nerozdílně a neomezeně svým majetkem. Jde o ručení subsidiární, neboť v první řadě je povinna závazku dostát sama společnost. Úzká vazba společníka na společnost se projevuje i v povinnosti podílet se na úhradě případné ztráty, která by společnosti vznikla. Fakultativně také společníkům vzniká vkladová povinnost.

5.3.1 Povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře

„Pravidla pro výkon uvedených povinností by měla stanovit společenská smlouva, ze zákona by však měla vyplývat základní míra péče, kterou je společník povinen zachovávat.“⁵⁴ Zákon stanovuje, že společníci či jiné osoby jednající za společnost jsou povinni jednat pečlivě, předvídavě, využívat potřebné znalosti a dostatečně se informovat. Míra pečlivosti není zákonem stanovena. Je však

---

⁵² Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích, Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵³ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 100. ISBN 80-863-9561-8.

⁵⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 370/2000 Sb., vydán v částce 100/2000 Sb., dne 25. 10. 2000, kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, bod 70.

zřejmé, že je třeba vynaložit veškeré možné úsilí a využít všech dostupných prostředků k řádnému dosažení cíle respektive ke splnění povinnosti.

ObchZ uváděl za základ této povinnosti pouze neurčitý právní pojem „s péčí řádného hospodáře“ (§ 79a ObchZ). Pojem byl vykládán doktrínou jako jednání, které třeba vykonávat odborně, zodpovědně a profesionálně a dbát při tom na obchodní tajemství a pověst společnosti.⁵⁵ Ani předchozí právní úprava výslovně nestanovovala míru péče, se kterou má být jednáno. Vycházelo se z názorů, že při jednání se vyžaduje taková míra péče, kterou lze objektivně očekávat.⁵⁶

ZOK uvádí, že řádně jedná ten, kdo využil všech potřebných znalostí, informovanosti a jednal s nezbytnou loajalitou vůči společnosti. Je však zřejmé, že v rámci podnikatelské činnosti nemusí dojít k uspokojivému závěru i když bylo jednáno řádně. Proto ZOK zavádí již dříve soudně uznávanou praxi.⁵⁷ Jednající, který prokáže, že jednal v souladu se shora uvedenými pravidly, nenese odpovědnost za případnou škodu. Důkazní břemeno nese jednající.⁵⁸

Ačkoli základní myšlenka byla převzata z předchozí právní úpravy, je zřejmé, že ZOK mnohem více tuto povinnost konkretizuje. Blíže uvádí, co se pod „řádnou péčí“ předpokládá a na jednajícím požaduje (§ 51 odst. 1 ZOK). Naopak řádně jednajícím se poskytuje ochrana. Nově je také výslovně uvedeno, že je třeba posoudit, zda a jakou péčí by byla schopna posoudit jiná jednající osoba v dané situaci (§ 52 odst. 1 ZOK).

---

⁵⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva - právnické osoby jako podnikatelé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998. s. 272. ISBN 80-717-9137-7.

⁵⁶ „Měřítkem míry úsilí, s nímž jsou členové orgánů povinni plnit své povinnosti, je péče řádného hospodáře, tedy objektivní míra péče, kterou lze očekávat od osob zastávajících vrcholné řídicí a kontrolní funkce v obchodních společnostech a která je samozřejmě spojena s požadavkem poskytovat zájmům společnosti vždy maximální prioritu. Povinnost postupovat s péčí řádného hospodáře je spojena s požadavkem zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích, jejichž prozrazení nepovolaným osobám by mohlo společnosti způsobit škodu...“ *Odpovědnost za škodu členů orgánů obchodních společností* [online]. sagit.cz, 1. 5. 2004 [cit. 10. března 2014]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=154&typ=r&levelid=ob_153a.htm.

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009, ze dne 30. 3. 2011: „Neuplatnění pohledávek nemusí být samo o sobě porušením povinnosti jednat s náležitou péčí. Pro úvahu, zda byl jednatel povinen pohledávky vymáhat, je významné (mimo jiné) i posouzení případné úspěšnosti takového postupu a reálnosti jejího (alespoň částečného) vymožení. Skutečnost, zda jednatel bude pohledávky společnosti vymáhat, je věcí jeho úvahy v rámci obchodního vedení, jež musí být učiněna s ohledem na všechny okolnosti.“ Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 16. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., znění účinné od 25. 5. 2011. *K § 44 až 75*. Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 16. 10. 2013]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

5.3.2 Zákaz konkurenčního jednání

Nemajetkovou povinností společníků je i povinnost zdržet se konkurenčního jednání, které by mohlo poškodit zájmy společnosti. Ačkoli není konkurence zákonem definována, je praxí dovozeno, že konkurenční jednání je takové jednání, které by mohlo vést k poškození společnosti. Do novelizace obchodního zákoníku resp. do konce roku 2000 byl zákaz konkurence v rámci institutu veřejných obchodních společností vyjádřen tak, že společník nesmí podnikat v předmětu podnikání společnosti a to ani ve prospěch jiných osob, pokud k tomu nemá souhlas ostatních společníků. Společenská smlouva mohla zákaz konkurence upravit i jinak. Právní úprava účinná od 1. 1. 2001 zákaz konkurence rozšířila a stanovila, že společník nesmí bez souhlasu společníků nejenom podnikat v předmětu podnikání společnosti, ale není oprávněn ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného (§ 84 ObchZ). Zpřísnění zákazu konkurence, které sebou novelizace přinesla, se týkalo i zákazu členství ve statutárních a jiných orgánech společností s obdobným předmětem podnikání. Zůstal zachován dispozitivní charakter tohoto ustanovení resp. možnost, že společenskou smlouvou lze upravit zákaz konkurence i jinak. Je tomu tak i dle současné právní úpravy. Tato povinnost je typickou pro společníky veřejné obchodní společnosti a stejně tak pro komplementáře komanditních společností. Výjimkou z tohoto zákazu, kterou uvádí zákon, je svolení ostatních společníků k takovéto činnosti.⁵⁹ Zákon nestanoví přesnou formu takového souhlasu. Praxe stanovila, že může jít o souhlas písemný i ústní, avšak tento musí být výslovný. Zákonný limit konkurenčního jednání může být zúžen nebo rozšířen i smluvně. Společenská smlouva může zákaz konkurence nejenom zúžit, rozšířit ale i zcela vyloučit a stanovit tak úplný zákaz konkurenčního jednání.⁶⁰ Zákon také pamatuje na důsledky porušení zákazu konkurence. Dává společnosti možnost domáhat se, aby se společník takového jednání zdržel (§ 432 odst. 1 NOZ). Zároveň dává možnost požadovat od společníka, který zákaz konkurence porušil a získal tak majetkový prospěch, aby vydal onen prospěch z předmětného konkurenčního jednání, případně aby postoupil společnosti nabytá práva (§ 5 ZOK). V neposlední řadě přiznává zákon společnosti právo na náhradu škody, pokud nedošlo k nápravě

---

⁵⁹ KOCINA, Jan. *Zákaz konkurence a důsledky jeho porušení*. Bulletin Advokacie, 2006, č. 10, s. 15 násl.

⁶⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. V Praze: C-H Beck, 2010. s. 324. ISBN 978-807-4003-547.

jinak (§ 432, odst. 3 NOZ, srov. § 2913 odst. 1 NOZ, dříve § 373 ObchZ). Toto své právo je oprávněna uplatnit do tří měsíců ode dne, kdy se o skutečnosti zakládající právo na náhradu škody dozvěděla, nejpozději však uplynutím jednoho roku od takového právního jednání (§ 5 odst. 2 ZOK, dříve § 65 odst. 3 ObchZ).⁶¹ Shora uvedený zákaz konkurenčního jednání se nevztahuje na zaměstnance společnosti, neboť jejich postavení resp. pracovněprávní vztahy upravuje zákoník práce. Zaměstnanci mohou vykonávat pracovněprávní činnost stejné či podobné povahy jako je činnost stávající u více zaměstnavatelů a to s předchozím souhlasem stávajícího zaměstnavatele. Tento souhlas lze kdykoli ze strany zaměstnavatele odvolat a to pouze s řádným odůvodněním.⁶²

Je tedy zřejmé, že právní úprava zcela shodně navazuje v otázce zákazu konkurenčního jednání společníků VOS na předchozí právní úpravu. Obecná právní úprava je zakotvena v NOZ. Speciální ustanovení pak obsahuje ZOK jednak v obecné podobě platné pro všechny typy korporací (§ 5 ZOK) a pro VOS pak speciálně (§ 109 ZOK).

5.3.3 Vkladová povinnost

U veřejné obchodní společnosti nedochází obligatorně k vytváření základního kapitálu (§ 100 ZOK, dříve § 58 odst. 2 ObchZ). Společníci se ale mohou dohodnout v rámci společenské smlouvy na jeho vytvoření respektive na vkladové povinnosti. Pokud dojde k takovému konsenzu společníků, musí vkladovou povinnost splnit ve stanovené lhůtě a takovým způsobem, jak je ve smlouvě dohodnuto. Pokud není ve smlouvě lhůta výslovně stanovena, je třeba tuto povinnost splnit bez zbytečného odkladu po vzniku účasti ve společnosti (§ 100 ZOK, dříve § 80 ObchZ). Splnění této povinnosti nemusí být stanoveno na dobu před vznikem společnosti, neboť jak uvedeno shora, jde o osobní společnost bez obligatorní povinnosti tvorby základního kapitálu, který by se zapisoval do obchodního rejstříku. Stanovení doby splnění

---

⁶¹ Zákon č. 89/20012, občanský zákoník, Zákon č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

⁶² ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. V Praze: C-H Beck, 2010. s. 257-260. ISBN 978-807-4003-547.

vkladové povinnosti je lepší dohodnout až na dobu po vzniku společnosti i z toho důvodu, že pak není třeba ustavovat správce vkladů.⁶³

Společenská smlouva dále může stanovit, jak bude vkladová povinnost plněna. Pokud bude plněním peněžitý vklad, může být stanoveno splnění jednorázové nebo ve splátkách. Pokud půjde o nepeněžitý vklad, musí společenská smlouva stanovit jeho hodnotu (§ 17 odst. 2 ZOK, dříve § 59 odst. 3 ObchZ). Není k tomu třeba znaleckého posudku.

Pro případ nesplnění peněžité vkladové povinnosti počítá zákon se sankcí ve formě úroku z prodlení. Ustanovení má dispozitivní povahu. Zákonodárce tedy dává smluvní volnost v otázce stanovení nejenom výše úroku, ale vůbec jeho existence (§ 101 odst. 1 ZOK, dříve § 80 odst. 2 ObchZ). Další sankcí je vyloučení společníka, pokud nesplní svoji povinnost ani v dodatečně poskytnuté lhůtě. K vyloučení je třeba souhlasu všech společníků s výjimkou vylučovaného (§ 101 odst. 2 ZOK). V poslední řadě se lze domáhat splnění povinnosti žalobou. Aktivní legitimaci nese sama společnost. Každý ze společníků má však zákonem přiznané právo k podání takové žaloby jménem společnosti (§ 102 odst. 1 ZOK, dříve § 82 ObchZ).

Předchozí právní úprava pohlížela na podstatu vkladové povinnosti i samotného vkladu stejně. Fakultativní stanovení vkladové povinnosti u VOS je taktéž shodně převzato z obchodního zákoníku. Zachována zůstala i možnost vkladu formou peněžitou či nepeněžitou. ObchZ omezoval formu nepeněžitých vkladů. Mohlo jít pouze o majetek, jehož hodnota byla zjistitelná a který bylo možno využít v rámci činnosti VOS (§ 59 odst. 2 ObchZ). Obecná ustanovení *de lege lata* omezují nepeněžité vklady pouze do té míry, že jimi nesmí být výkon práce nebo provedení služeb (§ 17 odst. 3 ZOK). Zvláštní úprava VOS je však liberálnější zřejmě z důvodu osobního charakteru společnosti. Zakotvuje totiž smluvně umožnit za splnění podmínek stanovených ve společenské smlouvě, aby společník splnil svoji vkladovou povinnost výkonem práce nebo poskytnutím služeb. Kumulativní podmínkou je souhlas všech společníků. Je však třeba, aby tento nepeněžitý vklad byl ve společenské smlouvě oceněn. Zejména pro případ budoucích sporů (§ 103 odst. 1 ZOK).

---

⁶³ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 315 - 317. ISBN: 978-80-7357-577-9.

V otázce sankcí za nesplnění peněžité vkladové povinnosti formou úroků z prodlení vychází ZOK z předchozí právní úpravy. Tuto modifikuje zejména co do výše úroků, nicméně zachovává dispozitivní možnost odlišné smluvní úpravy. Stejně jako ZOK i NOZ připouští úroky z prodlení pouze u prodlení s plněním peněžitého závazku (§ 1970 NOZ, dříve § 517 odst. 2 OZ). Takováto sankce tedy u nepeněžitých vkladů nepřichází v úvahu. Řešením by mohla být smluvní pokuta (§ 2048 násl. NOZ). Vzhledem k tomu, že ve společenské smlouvě by měl být takový vklad oceněn nebo uveden způsob ocenění, je možné na ocenění navázat i výši smluvní pokuty. Judikatura připouští i možnost ujednat si, že výše smluvní pokuty se bude odvíjet od doby prodlení.⁶⁴ NOZ připouští i možnost dohodnout smluvní pokutu v jiné než peněžité formě. Další sankcí, která je přenesena z ObchZ, je i možnost podání žaloby na společníka, který neplní řádné svoji povinnost. Nově však ZOK zavádí přísnější sankci - vyloučení společníka. I nadále ZOK zachovává krajní možnost společníka podat návrh na zrušení společnosti, pokud by společníci neplnili své povinnosti tedy i ty vkladové (§ 115 odst. 1 ZOK, dříve § 90 odst. 1 ObchZ). U těchto ostatních sankcí již není rozlišováno, zda jde o vkladovou povinnost ve formě peněžitého či nepeněžitého vkladu.

5.3.4 Ručení společníků

Jednou z výrazných majetkových povinností, která odlišuje veřejnou obchodní společnost jakožto osobní společnost od kapitálových, je ručitelský závazek společníků za závazky společnosti. Jde o ručení subsidiární povahy, kdy primárně nese odpovědnost za závazek sama společnost.⁶⁵ Pokud ta závazku nedostojí, respektive její majetek nepostačí k uspokojení nesplněné povinnosti, pak přechází povinnost splnit předmětný závazek na společníky jakožto ručitele (§ 2021 NOZ, dříve § 306 odst. 1 ObchZ). Tito ručí na rozdíl od společníků v ostatních korporacích (až na komplementáře komanditních společností) celým svým majetkem. Jde tedy

---

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 119/99, ze dne 24. 3. 1999. K určitosti ujednání o smluvní pokutě: „Ujednání o smluvní pokutě zajišťující závazek k nepeněžitému plnění, které její výši činí závislou na době, po kterou trvá porušení smluvní povinnosti (např. tak, že za každý měsíc prodlení se splněním závazku bude zaplácena konkrétní peněžitá částka), není neurčitě.“ Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. března 2013].
Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁶⁵ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 315-317. ISBN: 978-80-7357-577-9.

o ručení neomezené. Společníci ručí za závazky společnosti po celou dobu jejího trvání a to společně a nerozdílně (§ 95 odst. 1 ZOK, dříve § 86 ObchZ).

Pokud tedy není schopna sama společnost dostát svého závazku, může se věřitel obrátit na kteréhokoli ze společníků. Pokud splní ručitelskou povinnost jeden z nich, zaniká povinnost plnit pro ostatní společníky.⁶⁶ Je však nutno zmínit skutečnost, že k tomu, aby mohl věřitel vymáhat splnění závazku na společníkovi, potřebuje právní titul ukládající společníkovi povinnost plnit. Nepostačí tedy právní titul ukládající povinnost plnit dlužící společnosti.⁶⁷

Pokud věřitel vyžaduje splnění závazku na společníkovi, měl by tento uplatnit jemu známé námitky související například s promlčením nebo neexistencí takového závazku. Pokud námitky vůči věřiteli neuplatní, pak pozbývá právo na regresní náhradu, která by mu jinak náležela za splnění závazku (§ 2024 NOZ, dříve § 309 ObchZ).⁶⁸

Ručitelský závazek společníka spadá zpravidla na všechny existující závazky společnosti. V případě přistoupení nového společníka i na ty závazky, které vznikly před tím, než se ona FO či PO stala společníkem veřejné obchodní společnosti. Pokud by nově přistupující společník splnil závazek, který vznikl v době před přistoupením, pak má ze zákona právo na plnou regresivní náhradu vůči ostatním společníkům a to v celé výši poskytnutého plnění (§ 110 odst. 2 ZOK, dříve § 87 odst. 1 ObchZ). Tato povinnost trvá po celou dobu účasti společníka ve společnosti i po jejím skončení, avšak pouze za závazky existující v době účasti společníka ve společnosti.⁶⁹ Tedy po zániku účasti společníka ve VOS trvá ručitelství závazek pouze ve vztahu k pohledávkám existujícím v době zániku členství společníka ve společnosti (§ 111 odst. 1 ZOK, dříve § 87 odst. 2 ObchZ).

Ručitelský závazek společníků trvá i po zániku společnosti, neboť ručení je spjata s trváním pohledávek nikoli s trváním členství společníka ve společnosti.

---

⁶⁶ DVORÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 90. ISBN 80-863-9561-8. „Je-li nepochybné, že dlužník závazek nesplní, typicky byl-li na majetek společnosti prohlášen konkurs, byla-li na její majetek vedena v minulosti bezúspěšně exekuce atp., není třeba, aby věřitel společnost vyzýval, a může se obrátit rovnou na společníky.“

⁶⁷ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 19 Co 629/96, ze dne 17. 12. 1996. „Na základě rozhodnutí ukládajícího povinnost veřejné obchodní společnosti nelze nařídít výkon rozhodnutí proti společníku této společnosti, třebaže tento společník ze zákona ručí za závazky společnosti veškerým svým majetkem.“ Beck-Online [online]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 1. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

⁶⁸ DVORÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 90. ISBN 80-863-9561-8.

⁶⁹ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 318 - 319. ISBN: 978-80-7357-577-9.

Ze zákona bylo ručení společníků omezeno pro případ, kdy společnost byla přihlášena do konkursu. Ručení společníků se vztahovalo pouze na ty pohledávky a závazky, které byly věřiteli přihlášeny do konkursu a které se nepodařilo uspokojit z majetku společnosti v rámci konkursního řízení (§ 56 odst. 5 ObchZ).⁷⁰ Toto zákonné omezení „neomezeného“ ručení společníků ZOK nepřebírá. Je však nutno zmínit ustanovení insolvenčního zákona které stanoví, že přihláškou takovéto pohledávky není dotčeno právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky na kterémkoli ze společníků, kteří ručí společně a nerozdílně (§ 183 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, znění účinné ke dni 7. 3. 2014). Je tedy zřejmé, že s omezením ručení společníků VOS pro případ konkursu společnosti účinná právní úprava nepočítá.

Podstata ručitelského závazku zůstala v rámci právní úpravy VOS bez větších změn. Nejen pro úplnost je třeba zmínit liberalizaci ZOK co do účasti společníka ve vícero společnostech s ručením neomezeným. Dříve byl zákonem dán výslovně kogentní zákaz takovéto účasti (§ 56 odst. 4 ObchZ).

5.3.5 Postavení VOS v rámci daňové soustavy

Tak jako každá PO je VOS daňovým subjektem. Jako plátce může vystupovat zejména v souvislosti s DPH. Jako poplatník pak v souvislosti s daní silniční.

Výjimkou je daň z příjmu PO. Zde se VOS liší od ostatních PO. Tuto daň VOS neodvádí. Nemá ze zákona povinnost podat jakožto daňový subjekt respektive poplatník daňové přiznání k dani z příjmu PO (§ 38mb zák. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, znění účinné ke dni 1. 1. 2014). VOS se chová sice jako jiné PO, tj. vede si své účetnictví jakožto účetní jednotka (§ 1 odst. 2 písm. a), zák. č. 563/1991, o účetnictví, znění účinné ke dni 1. 1. 2014). Na základě toho se stanoví podíl na zisku nebo povinnost úhrady ztráty (§ 37 vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, znění účinné ke dni 1. 1. 2014). Principiálně jde tedy o to, že výsledek hospodaření, který vzejde z účetnictví, slouží jako celkový základ daně, který si následně rozdělí společníci dle svých podílů na společnosti. Takto přidělený základ daně si každý společník zahrne do svého daňového základu FO. Každý ze společníků pak je povinen přiznat daň z příjmu

---

⁷⁰ ELIÁŠ, Karel. *Veřejná obchodní společnost*. Právník, 1998, č. 1, s. 30 násl.

individuálně jakožto FO. (příloha 1. daňového přiznání, bod. 112). Tímto se VOS odlišuje od ostatních obchodních korporací respektive od jiných PO, které jsou povinny odvádět daň z příjmu PO.⁷¹

---

⁷¹ Konzultace s Janou Holemářovou, vykonávající činnost na základě živnostenského oprávnění k ohlašovací živnosti vázané, jejímž předmětem podnikání je vedení účetnictví a vedení daňové evidence, IČ: 68058012.

6 Statutární orgán VOS

6.1 Statutární orgán a další jednatelská oprávnění

Dle ObchZ za právnickou osobu jednal statutární orgán nebo její zástupce. Statutárním orgánem společnosti byli všichni společníci. Společenská smlouva mohla stanovit, že statutárním orgánem jsou pouze někteří společníci nebo jen jeden z nich (§ 85 ObchZ). Pokud tvořilo statutární orgán více společníků, jednal zpravidla každý samostatně. Společenská smlouva mohla však stanovit jinak. Stejně tak mohla omezit jednání některých ze společníků (§ 85 ObchZ).

Kromě těchto společníků bylo také možné zvolit si k jednání za společnost zástupce, který by jednal jejím jménem na její účet. Jedním z těchto zástupců mohl být ten, kdo byl pověřen v rámci provozu společnosti určitou činností (§ 15 ObchZ). Tento zástupce mohl činit ze zákona ty právní úkony, které jsou běžné při výkonu pověřené činnosti. Zástupce bylo možné pověřit jednáním společnosti i na základě plné moci. Takovýto zástupce jednal za společnost v rámci rozsahu plné moci.

V neposlední řadě bylo možné zřídit prokuru, kterou zpravidla statutární orgán zmocnil prokuristu ke všem úkonům souvisejícím s provozem společnosti. Takovéto zmocnění se zapisovalo do obchodního rejstříku. Jeho zřízení mohlo být společenskou smlouvou vyloučeno.⁷²

ZOK výslovně stanoví, že nejvyšším orgánem jsou všichni společníci. Za statutární orgán pak považuje každého z nich (§ 44 ZOK). Není tedy možné považovat tento orgán za kolektivní neboť oprávnění jednat ze zákona má každý společník individuálně. Jde tedy o orgán vícečlenný.⁷³ Speciální ustanovení o VOS toto obecné ustanovení limitují tím, že společníci, kteří by byli členy statutárního orgánu, musí splňovat stanovené podmínky (§ 46 ZOK). Těmito jsou zejména bezúhonnost a solventnost společníka (viz podkapitola 3. 2 Zakladatelé respektive společníci). V neposlední řadě FO musí být dle NOZ plně svéprávnou (§ 15 srov.

---

⁷² DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 35 - 44. ISBN 80-863-9561-8.

⁷³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 327 - 328. ISBN 978-80-7380-451-0.

§ 152 NOZ). Nadále zůstala zachována možnost korigovat společenskou smlouvou jednatelská oprávnění společníků jakožto členů statutárního orgánu.

Zákon stanovuje, že člen statutárního orgánu může zastupovat VOS ve všech záležitostech společnosti. Toto může být omezeno zejména tím, že daná právní jednání jsou svěřena společenskou smlouvou jinému orgánu společnosti (§ 163 NOZ, dříve § 20 odst. 1 OZ)

ZOK zavádí i institut neodvolatelnosti člena statutárního orgánu (§ 106 odst. 2 ZOK). Tento může být stanoven společenskou smlouvou. Zákonodárce přesně nedefinuje podmínky a případné zrušení neodvolatelnosti. Výkladem bylo dovozeno, že „Smyslem zkoumané právní úpravy mělo patrně být vyřešení problémů spojených s případným odstoupením z funkce jediného společníka, který je ve veřejné obchodní společnosti statutárním orgánem tak, aby nemusela být komplikovaně konstruována povinnost všech ostatních společníků stát se pro ten případ statutárním orgánem, jak to činil § 85 odst. 3 ObchZ.“⁷⁴

V rámci zákonného zastoupení je zachováno jednatelské oprávnění těch, kteří byli při provozování společnosti pověřeni určitou činností (§ 430 odst. 1 NOZ, dříve § 15 ObchZ). Toto je rozšířeno o výslovné zákonné jednatelské oprávnění zaměstnanců společnosti. Tito společnost zastupují v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci (§ 166 NOZ).

I NOZ počítá s možností smluvního zastoupení v rámci jednání společnosti na základě plné moci. Zákon pak uvádí, že forma plné moci se řídí právním jednáním, pro které je zastoupení zřizováno. Pokud je tedy pro ono právní jednání vyžadována zvláštní forma, musí tuto splňovat i plná moc (§ 441 NOZ).

Za zvláštní plnou moc je považována udělená prokura. Dle ObchZ byla tato zřizována jako oprávnění prokuristy ke všem právním úkonům v souvislosti s provozem podniku. NOZ umožňuje, aby byla udělena prokura pro jenom některé z poboček či obchodnímu závodu společnosti (§ 450 odst. 2 NOZ). Věcné omezení prokury pouze na právní jednání související s provozem závodu či pobočky zůstalo zachováno (§ 450 odst. 1 NOZ). I nadále se nepřipouští možnost udělit prokuru právnické osobě (§452 NOZ srov. §14 ObchZ).⁷⁵

---

⁷⁴ Tamtéž s. 561.

⁷⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 149 - 152. ISBN 978-80-7380-413-8.

6.2 Dílčí závěr

Pro členy statutárního orgánu byly s novou právní úpravou zavedeny limity účastenství v těchto orgánech. Tyto jsou chápány zejména jako posílení právní jistoty ve vztahu ke třetím osobám a k posílení základů společnosti samé (viz výše).

Ustanovení o právním jednání členů statutárního orgánu zahrnuje nově i obchodní vedení, které bylo ObchZ upravováno samostatně. „Dochází tak nejen ke zjednodušení, ale také k transparentnosti vnitřní organizace společnosti s důsledky navenek. Nadále nebudou muset být řešeny problémy s případným překrýváním pravomocí určených osob z titulu obchodního vedení a výkonu funkce statutárního orgánu, pokud byly společenskou smlouvou pověřeny k jednotlivému odlišní společnosti, ...“.⁷⁶

Jednatelská oprávnění mohou být společenskou smlouvou či rozhodnutím orgánu společnosti nadále regulována. Omezení jednatelských oprávnění statutárního orgánu plynoucích ze smluvního základu nebo rozhodnutí orgánu VOS nemělo dle ObchZ účinky pro třetí osoby (§ 13 odst. 5 ObchZ). Stejně pravidlo platilo i pro jiné osoby pověřené k jednání za společnost (§ 14 odst. 3 ObchZ). NOZ tuto skutečnost výslovně uvádí jen v souvislosti s prokurou (srov. § 453 NOZ). Pro omezení jednatelského oprávnění členů statutárního orgánu lze neúčinnost vůči třetím osobám vyvodit implicitně z obecných ustanovení o PO (srov. např. § 162 NOZ). Naopak § 166 NOZ výslovně uvádí, že omezení jednatelského oprávnění zaměstnanců vnitřním předpisem má účinky vůči třetí osobě, pokud je jí to známo.

---

⁷⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 328. ISBN 978-80-7380-451-0.

7 Zrušení a zánik společnosti

7.1 Zánik členství

Jak již bylo uvedeno shora (viz podkapitola 1.2 Osobní společnosti), významným prvkem osobních obchodních korporací je osobní substrát. Mezi společnostmi a společníky vzniká právní poměr, který se řídí primárně společenskou smlouvou (§ 97 ZOK). Důvody zániku tohoto právního poměru jsou několikeré.⁷⁷

Právní poměr vzniká na základě projevené vůle stran při vytváření nebo změně společenské smlouvy. Stejně tak má společník právo svoji účast ve společnosti ukončit. Takto může učinit formou jednostranné výpovědi (§ 113 odst. 1 písm. a ZOK, dříve § 88 odst. 1 písm. a ObchZ). Vhodnější způsob však bude vystoupení ze společnosti. K zániku členství v tomto případě dochází změnou společenské smlouvy. Je tedy nutný souhlas všech společníků (§ 110, odst. 1, srov. § 99 ZOK, dříve § 83 ObchZ). Tento důvod zániku účasti společníka ve společnosti nemusí nutně znamenat zrušení respektive zánik společnosti. Pokud ve společnosti setrvávají nadále alespoň 2 společníci, mohou se změnou společenské smlouvy dohodnout na jejím dalším trvání.

Pokud nedojde k vyslovení souhlasu všech společníků, může společník jednostranně vypovědět svoji účast ve společnosti. Zákon stanovuje lhůtu pro podání výpovědi a to 6 měsíců před uplynutím účetního období. Jde o ustanovení dispozitivní povahy, tedy ve společenské smlouvě může být lhůta stanovena odlišně (§ 113 odst. 1 písm. a ZOK, dříve § 88 odst. 1 písm. a ObchZ).

Dalším důvodem k zániku členství může být smrt společníka nebo zánik právnické osoby. Zákon připouští přechod podílu na dědici respektive na právního nástupce společníka. Proto ani tento důvod nemusí nutně vést ke zrušení společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví jinak (§ 117 ZOK, dříve § 91 ObchZ).

K zániku účasti ve společnosti může dojít také vyloučením společníka. K tomu může dojít jednak rozhodnutím soudu na návrh společnosti v případě, že společník zvláště závažně porušoval své povinnosti (§ 115 odst. 2 ZOK, dříve § 90 odst. 2

---

⁷⁷ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 325 - 326. ISBN: 978-80-7357-577-9.

ObchZ). Vyloučit společníka lze však také souhlasem všech společníků (vyjma vylučovaného) pro případ, že nesplní vkladovou povinnost a to ani v dodatečně poskytnuté lhůtě (§ 101 odst. 2 ZOK).

Dalším důvodem k zániku účasti ve společnosti je skutečnost, že společník nesplňuje předpoklady k tomu, býti společníkem (§ 46, § 95 ZOK, dříve § 76 odst. 2 ObchZ). Dále prohlášením konkursu na majetek společníka případně nařízením výkonu rozhodnutí postižením podílu společníka a z dalších důvodů, které může stanovit společenská smlouva (§ 113 odst. 1 písm. e, g, j ZOK, dříve § 88 odst. 1 písm. e, f, i ObchZ).⁷⁸

Důvody k zániku účasti se od předchozí právní úpravy neliší. Došlo spíše ke změnám podmínek, za kterých lze tyto uplatnit. Výpověď společníka není již omezena tím, že ji lze uplatnit pouze v případě, že společenská smlouva byla založena na dobu neurčitou tak, jak to uváděl ObchZ (§88 odst. 1 písm. a ObchZ). Rozšířen je důvod vyloučení společníka. Nová právní úprava připouští vyloučení na základě vysloveného souhlasu společníků. Není se třeba domáhat vyloučení pouze soudní cestou.

7.2 Zrušení společnosti

S existencí shora uváděných důvodů zániku účasti ve společnosti zákon spojuje zrušení společnosti. Z této skutečnosti je patrna osobní povaha tohoto typu obchodních korporací. Na členství společníků se váže sama existence společnosti.⁷⁹

Ve většině případů se zbývající společníci mohou dohodnout na změně společenské smlouvy a tedy i na dalším trvání společnosti, i když nastala situace, s níž jinak zákon spojuje zrušení společnosti.

Zákon však stanovuje i výjimky z tohoto pravidla. VOS se zrušuje bez dalšího, pokud o tomto rozhodne na návrh soud. Ke zrušení pak dochází dnem právní moci takového rozhodnutí (§ 113 odst. 2 ZOK, dříve § 88 odst. 2 ObchZ). Výjimkou je i skutečnost, že všichni společníci přestali splňovat zákonné podmínky k tomu, býti společníkem VOS (§ 46, § 95 ZOK). Aby mohla v tomto případě dál společnost

---

⁷⁸ Zákon č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), Zákon č. 513/1991, obchodní zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 7. 2013.

⁷⁹ FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 336. ISBN 978-80-7357-577-9.

existovat, je třeba přistoupení takového společníka, který by ony požadavky naplňoval (§ 113 odst. 3 ZOK). Na tom, že společnost bude nadále existovat, se mohou společníci dohodnout do doby, než bude předložena likvidátorem konečná zpráva o průběhu likvidace (§ 205 NOZ). Po takovéto dohodě společníků je nutná změna společenské smlouvy. (§ 113 odst. 2 srov. § 99 ZOK).⁸⁰

Dalšími důvody ke zrušení společnosti jsou i obecné zákonné důvody (§ 93 ZOK, dříve § 68 ObchZ). K těmto patří zejména skutečnost, že společnost pozbyla potřebná podnikatelská oprávnění nebo není nadále schopna vykonávat činnosti k dosažení účelu, pro který byla založena (§ 93 ZOK).

Obchodní zákoník uváděl shodně výše zmíněné důvody zrušení společnosti. Stejně tak připouštěl možnost konsenzu společníků na dalším pokračování VOS. Nově je však přípustná i možnost dohodnout se na dalším trvání společnosti pro případ, že nastanou některé ze shora uváděných důvodů, i předem ve společenské smlouvě (§ 113 odst. 2 ZOK). Dříve byla pro dosažení takového konsenzu stanovena prekluzivní lhůta 3 měsíců od zrušení společnosti. Obchodní zákoník tedy nespojoval prekluzi s konkrétním právním jednáním, u kterého není zřejmé, kdy nastane, stejně jako je tomu nyní. Jako výjimku uváděl však pouze soudní rozhodnutí zakládající zrušení společnosti. Stejně jako tomu bylo dosud, uvádí zákon zvláštní důvody zrušení společnosti typické pouze pro VOS.

Vzhledem k tomu, že i VOS je obchodní korporací, vztahují se na ni i obecné důvody zrušení uváděné jak v ZOK, tak i v NOZ. Ačkoli již nejsou některé z důvodů výslovně v zákoně uvedeny, lze je dovodit z příslušných ustanovení (§ 124 NOZ, srov. dříve § 68 odst. 3 písm. a ObchZ aj.).

7.3 Zánik společnosti

Pokud není možné odstranit překážky existence společnosti, které vedly k jejímu zrušení, dochází následně k zániku VOS. Tedy stejně jako samotný vznik, tak i zánik společnosti prochází dvojitou fází, než zcela skončí existence VOS.

---

⁸⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 583 - 592. ISBN 978-80-7380-451-0.

VOS zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku (§ 185 NOZ, dříve § 68 odst. 1 ObchZ). Návrh na zápis VOS podávají všichni společníci. Návrh na výmaz z rejstříku může podat i jiná osoba (§ 47 téhož zákona). Tou může být zejména likvidátor (blíže viz podkapitola 7. 5. Likvidace VOS).

7.4 Přeměna VOS

Dojde-li ke zrušení VOS, je třeba vypořádat její majetek. Bez likvidace lze společnost zrušit jenom v případech, které stanoví zákon. Bez likvidace majetku může být společnost zrušena přeměnou obchodní korporace.

Přeměna musí mít formu notářského zápisu a musí být schválen všemi společníky. Účinky přeměny nastávají zpravidla dnem zápisu do veřejného rejstříku (§ 15 odst. 4, § 16, § 59 odst. 1 zák. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, znění účinné ke dni 1. 1. 2014). Může být provedena formou fúze a to sloučením či splynutím.⁸¹ V tomto případě dochází k zániku původní VOS. Práva a povinnosti přechází na jiný subjekt. VOS se může účastnit i přeshraniční fúze (§ 189 téhož zákona). V případě fúze, musí statutární orgán zahrnout do projektu přeměny určení, jaké právní postavení budou mít společníci stávající VOS v nástupnické korporaci. Stejně tak musí být uvedena případná jejich vkladová povinnost a výše vkladů (§ 76 téhož zákona). Zákon pamatuje i na osobní charakter společnosti a stanoví, že společníci VOS musí být o skutečnostech souvisejících s přeměnou včas a řádně informováni (§ 78 odst. 1 téhož zákona). Stejně tak je tomu i u rozdělení – další z možných forem přeměny. Rozdělením VOS může vzniknout opět VOS případně i komanditní společnost (§ 276 téhož zákona). V souvislosti s ručením po přeměně zákon normuje, že společníci nově vzniklých VOS ručí od účinnosti rozdělení za veškeré závazky nově vzniklé korporace ke dni účinnosti přeměny (§ 271a téhož zákona). Pokud se společník stane komanditistou, pak ručí neomezeně společně s ostatními společníky pouze za závazky VOS vzniklé do doby přeměny a to po dobu 5 let ode dne účinnosti přeměny (§ 85, § 275 téhož zákona).

---

⁸¹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1. Fúze splynutím i sloučením mají společné to, že zaniká společnost (i) dosud existující a to bez likvidace. V případě sloučení však dochází k přechodu jmění společnosti zanikající na jinou existující společnost. V případě splynutí přechází toto jmění na no nově vznikající nástupnickou společnost.

Další možnou formou zrušení VOS kdy neprobíhá likvidace, je zrušení VOS s převodem jmění na jediného zbylého společníka. Ten musí prohlásit, že převezme jmění společnosti v zákoně stanovené 3 měsíční lhůtě ode dne, kdy se stal jediným zbylým společníkem VOS. Pokud by takové prohlášení neučinil, bude společnost zrušena s likvidací. Vzhledem k tomu, že jde o jednu z forem přeměny VOS, musí být takové prohlášení učiněno notářským zápisem (§ 345 téhož zákona).⁸²

7.5. Likvidace VOS

Dojde-li ke zrušení VOS aniž by její práva a povinnosti převzal právní nástupce, vstoupí tímto dnem korporace do likvidace (§ 187 odst. 2, dříve § 70 odst. 2 ObchZ). V rámci této je třeba vypořádat majetek společnosti. Pro likvidaci VOS se použijí obecná pravidla platná pro ostatní obchodní korporace (§ 187 násl. NOZ, dříve § 70 násl. ObchZ). Likvidaci provede likvidátor povoláný zpravidla příslušným orgánem VOS stanoveným společenskou smlouvou (§ 189 odst. 1 NOZ, dříve § 71 ObchZ). Pokud není takto povolán a v případech, kdy důvodem ke zrušení společnosti bylo rozhodnutí soudu, jmenuje likvidátora soud (§ 191 odst. 1 ZOK, dříve § 71 odst. 2 ObchZ). Dokud nebude likvidátor povolán, působnost likvidátora zastanou všichni členové statutárního orgánu (§ 189 odst. 2 NOZ).

Povoláný likvidátor podá bez prodlení návrh na zápis vstupu do likvidace do veřejného rejstříku (§ 187 odst. 2, dříve § 70 odst. 2 ObchZ). Jak vyplývá ze shora uvedeného, má zápis povahu deklaratorní. Dále pak provádí všechny ty činnosti, které mohou sledovat účel, jaký odpovídá povaze a cíli likvidace (§ 196 NOZ, dříve § 72 ObchZ). Nejprve sestaví na základě mimořádné účetní závěrky soupis jmění společnosti a zahajovací rozvahu (§ 199 NOZ, dříve § 74 ObchZ). Likvidátor uvědomí všechny známé věřitele. Postupně začne uspokojovat pohledávky. Primárně je zákonem stanovena povinnost uspokojit nároky zaměstnanců (§ 197 NOZ, dříve § 74 ObchZ).⁸³ Poté jsou uspokojení přihlášení věřitelé. Likvidátor pak

---

⁸² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva - právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2003. s. 130 -134. ISBN 80-7179-800-2.

⁸³ Nutno však podotknout, že odlišná situace nastává v případě, kdy korporace je v úpadku. Zaměstnanci mají právo na uspokojení svých mzdových nároků i v případě, že zaměstnavatel, respektive obchodní korporace v tomto případě, bude v platební neschopnosti (§ 1a zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů). Vyplacení dlužné mzdy mohou zaměstnanci požadovat v souladu se zákonnými podmínkami po Úřadu práce a to do 5 měsíců a 15 dnů od zveřejnění informace o vyhlášení moratoria

sestaví zprávu o průběhu likvidace a případné návrh na rozdělení zbylého majetku VOS. Tuto předkládá tomu, kdo jej povolal. (§ 205 NOZ, dříve § 75 ObchZ). Dle ZOK je likvidátor povinen předložit tuto i nejvyššímu orgánu VOS tedy všem společníkům (§ 94 odst. 1, § 44 odst. 1 ZOK). Zbýlý majetek je rozdělen mezi společníky, neboť těm zákon přiznává právo na podíl na likvidačním zůstatku (viz výše podkapitola 5.2.2 „Podíl na společnosti a práva s ním spojená“). Po skončení likvidace podá likvidátor návrh na zápis na výmaz VOS z veřejného rejstříku. Výmazem pak společnost zaniká. (§ 207 NOZ, dříve § 75a ObchZ).⁸⁴

Ustanovení de lege lata se od předchozí právní úpravy obsahově neliší. Institut likvidace je nově upraven v občanském zákoníku. Ustanovení NOZ jsou zestručněna. Nově je také výslovně zákonem normován účel likvidace (§ 187 NOZ). Dále je stanovena povinnost likvidátora podat insolvenční návrh pokud zjistí, že je VOS v úpadku (§ 200 NOZ). NOZ již nepočítá s právem společníka, který nesouhlasí s návrhem na rozdělení zbylého majetku respektive se svým podílem na likvidačním zůstatku, domáhat se, aby soud výši podílu přezkoumal (dříve § 75 ObchZ). Pro VOS nejsou stanovena žádná nová speciální pravidla pro likvidaci.

či zahájení insolvenčního řízení na úřední desce úřadu (§ 4 téhož zákona). Úřad práce, který dlužné mzdy za rozhodné období vyplatí, vystupuje pak v roli věřitele vůči dlužníkovi tedy zaměstnavateli. Svě pohledávky za náhradu mezd vyplacených zaměstnancům namísto zaměstnavatele uplatní v rámci insolvenčního řízení (§169 odst. 1 písm. c, zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů).

⁸⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 59 - 65. ISBN 978-80-7380-413-8.

8 VOS v zahraničí

8.1 Polsko

Polskou obchodně-právní úpravu obsahuje Kodeks spółek handlowych (dále jen „Kodeks“). Kodeks svojí povahou připomíná ZOK. Vyjmenovává přípustné formy společností (Art. 1.).⁸⁵ Jednou z těchto je spółka jawna. Spółka jawna (dále jen „sp. j.“) je charakterizována jako společnost osobního charakteru (Art. 4.). Další formou osobní obchodní společnosti, kterou Kodeks uvádí, je partnerská společnost. U této shodně jako u sp. j. či VOS je základem osobní substrát (Art. 86.). Odlíší se však v tom, že není nadána právní subjektivitou. Partnerská společnost se v Polsku využívá například pro výkon advokacie či jiných svobodných povolání.⁸⁶

Sp. j. připomíná svým charakterem veřejnou obchodní společnost dle českého práva. Založení a vznik sp. j. probíhají podobně jako v ČR. K založení společnosti je třeba smlouvy, jejíž povinné náležitosti stanoví Kodeks (Art. 25.). Jednou z obligatorních náležitostí je na rozdíl od české právní úpravy i uvedení vkladů společníků a jejich hodnota. Z toho je tedy zřejmé, že společnost vytváří základní kapitál.⁸⁷ Vkladem může být nejenom peněžité plnění ale i vykonání dohodnuté činnosti či jiná práva. (Art. 48.). Společnost vzniká zápisem do rejstříku (Art. 25.).

Společníci odpovídají za vzniklé závazky také do výše celého svého majetku a to společně a nerozdílně (Art. 31.). Odpovídají i za závazky vzniklé před jejich vstupem do společnosti (Art. 32.). Toto ustanovení je kogentní. Nově přistupující společník tedy ručí za závazky společnosti vzniklé i před jeho přistoupením, avšak pouze vůči 3. osobám. Za závazky společnosti vůči jinému společníkovi nikoli (např. dluh společnosti vůči společníkovi vzniklý z titulu vyplácení zisku).⁸⁸ Každý ze společníků má právo jednat za společnost a tuto zastupovat (Art. 29.). Případné omezení

---

⁸⁵ Oddělení propagace obchodu a investic Velvyslanectví Polské republiky v Praze. *Podnikání v Polsku* [online]. praha.trade.gov.pl, 19. 12. 2013 [cit. 2. ledna 2014]. Dostupné z: <http://www.praha.trade.gov.pl/cz/PodnikaniivPolsku/article/detail,3215,Podnikani_v_Polsku_verze_PD.html>

⁸⁶ JEDRZEJCZYKOVÁ, Andrea. *Komparace české a polské právní úpravy v oblasti společenstevního práva se zaměřením na družstvo: diplomová práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, 2004. s. 15 – 16. Vedoucí diplomové práce Mgr. Michal Černý, Ph.D.

⁸⁷ Tamtéž s. 7 – 8.

⁸⁸ SOLTYSIŃSKI, Stanislaw [et]. *Komentarz KSH, t. I. 2. wyd.* Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2006. s. 406 – 408. ISBN 83-738-7956-0.

jednatelského oprávnění je možné jen ze závažných důvodů a na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Nemá však účinky vůči třetím osobám (Art. 30.). Každý společník má právo spravovat záležitosti společnosti. Může činit i právní úkony nad rámec běžných činností společnosti. Pokud by proti takovému počínání vynesl některý ze společníků námitku, bylo by k danému jednání třeba souhlasu všech společníků. To neplatí, pokud by šlo o jednání způsobilé vzniku újmy pro společnost (Art. 44.). Společníci mají právo na rovný podíl na zisku bez ohledu na hodnotu a formu vloženého vkladu. Stejně pravidlo platí i pro podíl na případných ztrátách. Smlouva však může stanovit, že společník je od ztrát osvobozen (Art. 51.)

Kodeks uvádí zákonné důvody zrušení společnosti. Mezi těmito jsou důvody, které stanoví smlouva, rozhodnutí všech společníků, úpadek společnosti nebo některého ze společníků, smrt společníka a pravomocné rozhodnutí soudu (Art. 58.). Důvody zrušení společnosti stanovené smlouvou lze pominout, pokud se všichni společníci dohodnou na dalším pokračování společnosti. Stejně pravidlo platí i pro případ úpadku či smrti společníka (Art. 64.). Dědění podílu se připouští, pokud tak stanoví smlouva (Art. 60.). Pokud nastane některý z uvedených důvodů a nebude vůle společníků pokračovat v činnosti, následuje stejný postup jako je tomu v českém právu – likvidace a následný zánik společnosti výmazem z rejstříku.⁸⁹ Likvidátorem jsou ze zákona všichni společníci VOS (Art. 70.). Mohou se dohodnout na tom, že jím budou pouze někteří z nich nebo třetí osoba.⁹⁰

8.2 Slovensko

Veřejná obchodní společnost je upravena zákonem č. 513/1991 Zb, Obchodný zákoník (Diel II, § 76 násl.).⁹¹ Tento přiznává VOS stejný charakter jako česká právní úprava.⁹² Stejně jako dle českého práva, může být společnost založena jak

---

⁸⁹ SOLTYSIŃSKI, Stanislaw [et]. *Komentarz KSH, t. I.* wyd. 2. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 2006. s. 320-562. ISBN 83-738-7956-0.

⁹⁰ JEDRZEJCZYKOVÁ, Andrea. *Komparace české a polské právní úpravy v oblasti společenstevního práva se zaměřením na družstvo: diplomová práce.* Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, 2004. 150 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Michal Černý, Ph.D.

⁹¹ Zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Dostupný na: <<http://www.jaspi.justice.gov.sk>>

⁹² Konzultace s JUDr. Radoslavou Vojtáškovou, Právne centrum s.r.o., Bratislava. „Táto právna forma má veľmi blízko k združeniu, má však právnu subjektivitu. (...). Táto forma podnikania sa využíva v malom súkromnom podnikaní, kde riziko neobmedzeného ručenia je pomerne malé a kontrolovateľné (remeselná činnosť, maloobchod, rodinné podniky). (...) Oficiálne štatistiky zakladania VOS v porovnaní s inými formami podnikania nie sú známe. Využitie formy VOS je medzi

FO tak PO. Společník s ručením neomezeným nemůže být společníkem v jiné společnosti se stejným rozsahem ručení. Založit VOS lze pouze za účelem podnikání, jako tomu bylo u nás do přijetí nové právní úpravy (§ 56). Zakladateli musí být alespoň 2 osoby (§ 76). Stejněmu procesu podléhá i založení a vznik společnosti. VOS je i na Slovensku nadána právní subjektivitou.

Shodně je řešena i jejich odpovědnost za závazky. Neomezené a společné ručení společníků vyplývá ze zákona (§ 86). Slovenská právní úprava shodně upravuje povinnost společníka nést odpovědnost i za závazky vzniklé před jeho přistoupením (§ 87). Tato povinnost mu stejně tak zůstává i po vystoupení ze společnosti a to v rozsahu závazků vzniklých po dobu jeho účastenství a před ní.

Ani Obchodný zákoník neuvádí výslovně vkladovou povinnost společníků. Pouze pro případ, že by se na ní společníci dohodli, připouští peněžitou i nepeněžitou podobu vkladů (§ 80). Zisk i ztráty společnosti se dělí mezi společníky rovným dílem. Toto ustanovení je také dispozitivního charakteru. Společníci si mohou ve smlouvě stanovit pravidla jiná (§ 82). Je zde kladen důraz na volnost v rámci vstupu i vystoupení ze společnosti. Jedinou podmínkou je zachování nejméně 2 společníků.

Statutárním orgánem je stejně jako v ČR každý ze společníků. Případné limity jednatelství za společnost mohou být upraveny společenskou smlouvou (§ 85). Právní úprava obchodního vedení společnosti je konstruována stejně, jako tomu bylo dle českého ObchZ. Na rozdíl od nové české právní úpravy zůstávají instituty jednatelství související s oprávněním být členem statutárního orgánu a obchodního vedení upraveny samostatně.

Důvody zrušení společnosti, následná likvidace a zánik společnosti se také od české právní úpravy v zásadě neliší.

---

podnikateli v bežnej praxi len minimálne. Dôvodom je najmä to, že VOS zodpovedá za svoje záväzky celým svojím majetkom. Tieto nevýhody sú oproti výhode nevyžadujúcej žiadne základné imanie a pomerne jednoduchšieho založenia a riadenia spoločnosti prevažujúce. Spôsob delenia zisku a ručenie celým svojím majetkom má priamy dosah na spoločníkov, ktoré nedostatočne umožňujú rozvíjať konkurencieschopnosť na trhu.“

Konzultace s JUDr. Pavolem Kontrošem, advokátem, se sídlem Banská Bystrica. „Právní úprava VOS v SR a v ČR má společný základ a prebiehala podobným vývojom. Dôsledkom tohto vývoja je podobné znenie ustanovení upravujúcich VOS a podobný vplyv na spoločnosť. Využitelnosť VOS v praxi je v oboch štátoch, tzn. v SR ako aj v ČR takmer zhodná.“

8.3 Rakousko

Rakouská právní úprava obchodních společností je upravena v rakouském obchodním zákoníku (§ 105 n. Unternehmensgesetzbuch, dále jen „UGB“). Veřejná obchodní společnost (Offene Gesellschaft dříve Offene Handelsgesellschaft) není nadána právní subjektivitou. Subjektem právních vztahů a práva a povinnosti z nich plynoucí nesou společníci. Rakouský obchodní zákoník ji řadí mezi podnikatelské subjekty osobního charakteru. Společníci odpovídají za závazky společně a nerozdílně celým svým majetkem.⁹³

Šířeji je v Rakousku řešen účel, za kterým lze tuto společnost založit. Společnost může být založena za jakýmkoli účelem (§ 105 UBG). Stejně tak je zde šířeji upraven vznik společnosti. K tomu dochází stejně jako u nás zápisem do rejstříku. Připouští se však i možnost vzniku před tímto zápisem pro případ, že společnost již začala vykonávat svoji činnost. Za den vzniku je pak považován den zahájení provozu.⁹⁴

8.4 Německo

Německá právní úprava taktéž rozlišuje obchodní společnosti na korporace osobní a kapitálové povahy. Existuje zde uskupení nazývané Gesellschaft des bürgerlichen Rechts, které je zakládáno minimálně dvěma společníky s cílem dosažení společného záměru. Tito společníci ručí za závazky tohoto uskupení neomezeně. Rozdílem mezi tímto uskupením a veřejnou obchodní společností upravenou podle českého obchodního práva je již v právním zakotvení tohoto institutu. Toto uskupení se zakládá dle občanského práva (Bürgerliches Gesetzbuch, Titel 16, § 705 násl.) a nezapisuje se do obchodního rejstříku.⁹⁵ Pokud však toto uskupení začne vykonávat některý ze zákonem stanovených druhů podnikání nebo překročí dosavadní rozsah své činnosti, stane se ex lege veřejnou obchodní společností a nadále svoji činnost řídí dle obchodního zákoníku (Handelsgesetzbuch § 105

---

⁹³ KOUTNÁ, Hana. *Přehled právnických osob, srovnání s rakouskou úpravou: Diplomová práce*. Brno: Masarykova Univerzita, Fakulta právnická, 2008. 70 s. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.

⁹⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 491 - 492. ISBN 978-80-7380-451-0.

⁹⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 42. ISBN 978-80-7380-451-0.

násl.)⁹⁶ Veřejná obchodní společnost tak, jak ji zná naše právo, je v Německu nazývána Offene Handelsgesellschaft. Je taktéž považována za společnost osobní. I zde je VOS považována za právnickou osobu, která je nadána právní subjektivitou.⁹⁷ Tuto provozují společníci pod společným jménem. Podobná právní úprava je i v otázce ručení, kdy všichni společníci ručí za závazky společnosti neomezeně a to společně a nerozdílně. I zde primární odpovědnost za závazky nese sama společnost. Při založení tohoto typu společnosti resp. při vytváření společenské smlouvy není zpravidla třeba notářsky ověřených podpisů. Otázka vzniku společnosti a s tím spojený zápis do obchodního rejstříku se od naší právní úpravy nikterak výrazně neliší. Firma, kterou si společnost zvolí, se musí zásadně lišit od ostatních firem v rejstříku již uvedených. Stejně tak není třeba při založení společnosti povinné vytváření základního kapitálu, pokud se společníci v rámci společenské smlouvy nedohodnou jinak.⁹⁸ Odlišně upraveno je členství PO ve veřejné obchodní společnosti. Pokud chce být například společnost s ručením omezeným jedním ze společníků této osobní společnosti, pak tato má rozdílné podmínky účasti na společnost a to zejména v otázce ručení. Společnost s ručením omezeným by jakožto společník veřejné obchodní společnosti ručila omezeně a nikoli celým svým majetkem.⁹⁹

8.5 Komparační závěr zahraniční a vnitrostátní úpravy

Vnitřnímu uspořádání tohoto typu obchodní společnosti dle českého právního řádu odpovídá nejvíce právní úprava Slovenska a Polska. Naopak právní řád Rakouska nepřiznává těmto osobním společnostem právní subjektivitu. Práva a povinnosti nabývají přímo společníci. To, že polská právní úprava dbá více na osobní substrát je patrné i ze skutečnosti, že jednatelské oprávnění, kterým jsou nadáni všichni

⁹⁶ *Export do SRN: Portál pro Vaše úspěšné podnikání* [online]. WEBTRADE CZ, s.r.o., 1. 11. 2010 [cit. 16. října 2013]. Dostupné z:

<<http://www.exportdosrn.cz/article/pr%C3%A1vn%C3%AD-formy-spole%C4%8Dnost%C3%AD-v-n%C4%9Bmecku>>.

⁹⁷ Konzultace s Petrem Hrbíkem, Česko-německá obchodní průmyslová komora, vedoucí oddělení poradenství pro investory a právo. „V Německu má VOS pevné zakotvení v rámci německého právního řádu. Tato forma společnosti je využívána ve větší míře, než je tomu v ČR.“

⁹⁸ *FRAUS velký ekonomický slovník: německo-český, česko-německý*. 1. vydání. Pízeň: Fraus, 2008. s. 528 – 529. ISBN 978-807-2387-045.

⁹⁹ *Export do SRN: Portál pro Vaše úspěšné podnikání* [online]. WEBTRADE CZ, s.r.o., 1. 11. 2010 [cit. 16. října 2013]. Dostupné z:

<<http://www.exportdosrn.cz/article/pr%C3%A1vn%C3%AD-formy-spole%C4%8Dnost%C3%AD-v-n%C4%9Bmecku>>.

společníci, lze omezit jen ze závažných důvodů a na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Právní řád na Slovensku koresponduje s postavením VOS, které měla v době účinnosti Obchodního zákoníku. Založit takový typ obchodní korporace lze pouze za účelem podnikání. Naopak Rakousko připouští možnost založení za jakýmkoli účelem. V Německu se pak VOS, tak jak ji zná naše právní úprava, podobá společenství nazývané Gesellschaft des bürgerlichen Rechts. To však není nadáno právní subjektivitou a nezapisuje se do veřejného rejstříku. Jako podnikatelský subjekt podobající se VOS je v Německu využívána Offene Handelsgesellschaft. Ve druhém případě je již společnost subjektem práva a společníci FO ručí za její závazky společně a neomezeně. Odlišná úprava ručení je u PO jakožto společníků.

9 Závěr

Jedním z cílů této diplomové práce bylo poukázat na to, že veřejná obchodní společnost nemá jakožto forma obchodní korporace pouze negativa avšak i jistá pozitiva. Na základě dosaženého cíle lze shrnout a postavit na pomyslnou misku vah následující.

Při rozhodování, jakou formu podnikání zvolit, je pro potenciální zakladatele výhodnou fakultativní tvorba základního kapitálu. Odpadá zde překážka pro budoucí podnikatele, kteří dosud nedisponují kapitálem. Z komparačních závěrů je zřejmé, že tyto podnikatele podporuje i nová právní úprava. Je to patrné z toho, že připouští vnést do společnosti vklady formou vykonání práce či poskytnutím služeb.

To že jde o typ obchodní korporace, která klade důraz více na osobní aparát je zřejmé i ze zákonných ustanovení, která zakazují tuto formu korporace k vybudování banky, pojišťovny, fondů aj. Je tedy zřejmé, že tento typ korporací zpravidla nebude využíván pro podnikání související s větší koncentrací kapitálu.

Skutečnost, že tento typ obchodních korporací má i jistá negativa je patrné i z počtu dosud založených veřejných obchodních společností. Počet má od roku 2010 klesající tendenci.¹⁰⁰ Práce poukazuje i na to, proč je tomu tak.

Kalendářní rok	2010	2011	2012	2013
Počet založených VOS	141	67	80	57

Odrážet může zejména právní úprava ručení. Společníci mají subsidiární povinnost nést odpovědnost za závazky společnosti a to celým svým majetkem. Zatímco pro společníky se tato povinnost jeví v dnešní době riskantní, pro třetí osoby je poměrně velkou ochranou. Oslabení tohoto pozitiva pro třetí osoby lze spatřovat ve skutečnosti, že nová právní úprava nezakotvila omezení účasti společníků VOS v jiné společnosti s ručením neomezeným. Tento krok je poměrně nešťastný. Dřívější ustanovení ObchZ zakotvující toto omezení mělo svoji logiku a význam zejména pro praxi. Právní úprava de lege ferenda by s tímto měla nadále počítat.

¹⁰⁰ Data byla poskytnuta Krajským soudem v Brně na základě předložené žádosti. Zprostředkováno Miroslavou Domlátilovou - dozorčí úřednicí KS v Brně.

Stejně tak bylo ne příliš vhodné vyloučení ustanovení o zákonném omezení neomezeného ručení společníků VOS pro případ prohlášení konkursu na majetek společnosti. Práva věřitelů byla tímto ustanovením chráněna možností přihlásit své pohledávky. Zároveň nezatěžovala společníky do budoucna po skončení konkursu respektive po zániku společnosti. De lege ferenda by měla být obnovena jistota společníků. Neboť věřitelé mají možnost uspokojit své pohledávky díky neomezenému ručení společníků za doby trvání společnosti i pro případ konkursu v rámci konkursního řízení. Jsou tedy dostatečně chráněni.

Naopak vhodně dává nová právní úprava možnost vzniku VOS i za jiným než podnikatelským účelem. Připouští se jako předmět činnosti i správa vlastního majetku.

Zatímco vnitřní organizace VOS zůstala v porovnání s předchozí právní úpravou bez změn, klade se nyní větší důraz na jednotnost společníků. To je patrné z ustanovení, kterým zákonodárce normuje kogentní povinnost měnit společenskou smlouvu a tedy i rozhodovat o důležitých otázkách a existenci společnosti za souhlasu všech společníků. V otázkách dalších práv a povinností společníků a dispozic s podílem se naopak připouští větší smluvní volnost.

To, že nadále hraje velkou roli společenská smlouva, je zřejmé. Kromě jiného lze nově prostřednictvím této smlouvy již předem dohodnout trvání existence VOS pro případ, že nastane překážka, která by jinak zakládala důvody k jejímu zrušení.

K přehlednosti a zjednodušení činnosti VOS přispěla nová právní úprava i tím, že právní jednání členů statutárního orgánu zahrnuje nyní i obchodní vedení společnosti. To je jistě dalším kladem.

Dosavadní pozitiva VOS související s fakultativní možností tvorby základního kapitálu je dotčena úpravou SRO, kterou přinesla účinná právní úprava od 1. 1. 2014. Ta ukládá možnost založení kapitálové společnosti s hodnotou kapitálu 1 Kč. Zároveň není zcela obligatorní povinnost vytvářet zákonný rezervní fond. Pro společníky se proto jistě dosavadní výhody VOS stírají.

Na základě dosažených cílů, lze vyvodit tvrzení, že tuto formu obchodních korporací respektive její využití v praxi není vhodné zcela zatracovat. Zejména pro podnikání menšího rozsahu. Je nutné zohlednit jednoduchou vnitřní strukturu. Stejně tak nepotřebnost kapitálu i pro případ smluvně dohodnuté vkladové povinnosti díky vkladům formou prací či služeb. Pro podnikatele může být výhodou i to, že není třeba obligatorně vytvářet speciální vnitřní orgány. Je z toho zřejmá jistá administrativní a

jiná nenáročnost. Společníci tak mohou aktivně sami určovat ve všem chod VOS. Smluvní volnost je v tomto ohledu patrna v tom, že jim toto zákon nepřiznává jako povinnost.

10 Seznam literatury

10.1 Monografie:

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti ve světle rekodifikace českého obchodního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 580 s. ISBN 978-80-7357-755-1.
- DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. 323 s. ISBN 80-863-9561-8.
- ELIÁŠ, K. a kol. *Kurs obchodního práva - právnické osoby jako podnikatelé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998. 426 s. ISBN 80-717-9137-7.
- Eliáš, K. a kol. *Kurs obchodního práva - právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 618 s. ISBN 80-7179-800-2.
- FALDYNA, František a kol. *Meritum: obchodní právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1170 s. ISBN: 978-80-7357-577-9.
- *FRAUS velký ekonomický slovník: německo-český, česko-německý*. 1. vydání. Plzeň: Fraus, 2008, 1184 s. ISBN 978-80-7238-704-5.
- HENDRYCH, Dušan. *Právnický slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
- JEDRZEJCZYKOVÁ, Andrea. *Komparace české a polské právní úpravy v oblasti společenstevního práva se zaměřením na družstvo: diplomová práce*. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, 2004. 150 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Michal Černý, Ph.D.
- KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. ISBN 34-064-0082-5.
- KOUTNÁ, Hana. *Přehled právnických osob, srovnání s rakouskou úpravou: diplomová práce*. Brno: Masarykova Univerzita, Fakulta právnická, 2008. 70 s. Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Jan Hurdík, DrSc.

- LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2011. 309 s. ISBN 978-80-7418-114-6.

10.2 Komentáře:

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 2733 s. ISBN 978-80-7380-451-0.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2004. 608 s. ISBN 80-86395-99-5.
- ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C-H Beck, 2010. 1469 s. ISBN 978-807-4003-547.
- SOLTYSIŃSKI, Stanislaw [et]. *Komentarz KSH, t. I*. 2. wyd. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2006. 1010 s. ISBN 83-738-7956-0.

10.3 Právní předpisy:

- Nařízení Rady ES č. 1435/2003, ze dne 22. 7. 2003, o statutu evropské družstevní společnosti. Zákon č. 307/2006 Sb., ze dne 23. 5. 2006, o evropské družstevní společnosti.
- Zákon č. 1/1863, ř. z., všeobecný zákoník obchodní, ve znění účinném ke dni 1. 7. 1863.
- Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění účinném ke dni 20. 12. 1991.
- Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 1. 1951.
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném ke dni 1. 7. 2013.
- Zákon č. 513/1991 Zb., obchodný zákonník, ve znění účinném ke dni 25. 11. 2013.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění účinném ke dni 19. 8. 2013.

10.4 Články a jiné:

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 370/2000 Sb., vydán v částce 100/2000 Sb., dne 25. 10. 2000, kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., znění účinné od 18. 5. 2011.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., znění účinné od 25. 5. 2011.
- ELIÁŠ, Karel. *Veřejná obchodní společnost*. Právník, 1998, č. 1, s. 30 násl.
- KOCINA, Jan. *Zákaz konkurence a důsledky jeho porušení*. Bulletin advokacie, 2006, č. 10, s. 15 násl.

- Konzultace s Janou Holemářovou, vykonávající činnost na základě živnostenského oprávnění, jejímž předmětem podnikání je vedení účetnictví a vedení daňové evidence, IČ: 68058012.
- Konzultace s Petrem Hrbíkem, Česko-německá obchodní průmyslová komora, vedoucí oddělení poradenství pro investory & právo.
- Konzultace s JUDr. Pavolem Kontrošem, advokátem, se sídlem Banská Bystrica.
- Konzultace s JUDr. Radoslavou Vojtášovou, Právne centrum s.r.o., Bratislava.
- Přednáška Doc. JUDr. Ludmily Lochmanové, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, akademický rok 2013/2014, konaná dne 17. 10. 2013.
- Přednáška Mgr. Michala Černého, Ph.D.: *Veřejná obchodní společnost*, Olomouc: Univerzita Palackého, Fakulta právnická, akademický rok 2013/2014.

10.5 Judikatura:

- Usnesení Krajského soudu v Brně, sp. zn. 28 Co 35/95, ze dne 27. 7. 1995.
- Usnesení Krajského soudu v Brně, sp. zn. 28 Co 35/95, ze dne 27. 7. 1995.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, sp. zn. 19 Co 626/96, ze dne 17. 12. 1996.
- Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 152/2007, ze dne 21. 5. 2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 646/2008, ze dne 23. 9. 2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009, ze dne 30. 3. 2011.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 119/99, ze dne 24. 3. 1999.

10.6 Internetové zdroje:

- *Export do SRN: Portál pro Vaše úspěšné podnikání* [online]. WEBTRADE CZ, s.r.o., 1. 11. 2010 [cit. 16. října 2013]. Dostupné z: <<http://www.exportdosrn.cz/article/pr%C3%A1vn%C3%AD-formy-spole%C4%8Dnost%C3%AD-v-n%C4%9Bmecku>>

- Oddělení propagace obchodu a investic Velvyslanectví Polské republiky v Praze. *Podnikání v Polsku* [online]. praha.trade.gov.pl, 19. 12. 2013 [cit. 2. ledna 2014]. Dostupné z: <http://www.praha.trade.gov.pl/cz/PodnikanivPolsku/article/detail,3215,Podnikani_v_Polsku_verze_PDF.html>
- www.beck-online.cz
- www.jaspi.justice.gov.sk
- www.sagit.cz

Shrnutí

Tato diplomová práce se věnuje problematice veřejné obchodní společnosti. Zejména pak její charakteristice a postavení v rámci právního řádu. Popisuje veřejnou obchodní společnost jako korporaci ryze osobního charakteru.

V úvodní části práce je představen celkový koncept korporací tohoto typu a jejich vývoj na našem území. Dále je zde popsán proces založení a vzniku veřejné obchodní společnosti a její organizační struktura. V další části je uvedeno právní postavení společníků a výčet práv a povinností s tím souvisejících a následně jsou konkretizovány. V neposlední řadě jsou v práci rozebrány instituty a postupy související se zrušením a zánikem veřejné obchodní společnosti. Součástí práce však není pouze rozbor účinné právní úpravy. Průběžně je v rámci této práce zpracovávána komparace účinné právní úpravy s právní úpravou předchozí. Závěrečná část práce se věnuje postavení tohoto typu obchodních korporací v zahraniční právní úpravě a poukazuje na odlišnosti ve vztahu k právní úpravě české.

V závěru práce jsou shrnuty dosažené cíle práce. Obsahuje také shrnutí změn, které přinesla nová právní úprava včetně předpokládaného vývoje uplatnění těchto osobních obchodních společností.

Summary

This thesis deals with the issue of a General partnership in particular with its characteristics and position within the legal system. It describes a General partnership as a partnership of a purely personal character.

In the first part there is the overall concept of a General partnership and its development in our country introduced. Furthermore, there is also described its establishment, formation and its organizational structure. The next section has been describing the legal status of partners and an associated list of their rights and obligations. Subsequently they are specified. Last but not least, in the thesis there were the institutes and procedures related to cancellation and termination of a General partnership described. An analysis of an effective legislation is not the only important part of this thesis. There is also the comparison of an effective legislation and the previous legislation which had been monitored continuously throughout the thesis. The final part has dealt with the role of this type of partnership in foreign legislations and has highlighted its differences in relation to the Czech legislation.

Within the conclusion the goals of the thesis had been summarized. It also contains a summary of the changes which had been brought by a new legislation as well as the expected development of the application of this type of partnerships.

Seznam klíčových slov

Klíčová slova

- veřejná obchodní společnost
- osobní obchodní společnost
- společník
- statutární organ
- podnikání

Keywords

- general partnership
- partnership
- partner
- statutory authority
- business